№ 21 Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאדזשער טאגעבלאט

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57, פון אדמיניסטראציע 47 | דינסטאג, כ"ב שבט תרפ"ז | 25 stycznia 1927 r. | צוואנציגסטער יאהרגאנג.

פארשלאג ארויסצוגעבען די ארעסטירטע דעפוטאטען
אין צוליב'ן פראטעסט פון דעפ. יערעמיטש נאך נית בעטראכט געווארן

ווארשא, 24 יאנואר (טעלעפאניש) היינט 11 פאר"מ. איז זיך צונויפגעקומען די רעגולאמין - קאמיסיע צו בעטראכ-טען דעם רעגירונגס - פארשלאג ארויס-צוגעבען די 5 ארעסטירטע ווייס-רוסישע דעפוטאטען. די זיצונג איז פארגעקומען אין דער נעבענצימער פון יוסטיץ-מיניס-טער מיישטאוויטש און מארשאלעק ראטאי. עס זענען אויך געקומען דער אונ-טער-פראקוראר פון ווילנער אפעלאציעס-געריכט פושילוסקי און דער פראקוראר פון אפעלאציעס-געריכט אין ווארשא און אנדערע בעאמטע פון יוסטיץ-מיניסטער-יום.

דעפ. פאפיעל האט געעפענט די זיצונג מיט אנ'ערקלערונג, אז די קאמיסיע איז צונויפגערופען געווארען אין א פערשטענ-דיגונג מיט'ן סיים-מארשאלעק, הגם דער ענין איז נאך נישט בעטראכט געווארען אויף דער פלענאר-זיצונג פון סיים. דער רעדנער לעגט פאר, אז עס זאל אויסגע-וועהלט ווערען א רעפערענט און דער פראגע, און אז מען זאל בעטען די פאר-שטעהער פון דער רעגירונג צו געבען ער-קלערונגען וועגען ארעסט.

דאן נעמט דאס ווארט דער סיים-מאר-שאלעק, וועלכער ווייזט אן, אז צוליב דער וויכטיגקייט און דרינגליכקייט פון דער פראגע האט ער צונויפגערופען די קאמיסיע, איידער דער ענין איז בעט-ראכט געווארען אויף דער פלענאר-זי-צונג פון סיים, ווי עס פאדערט זיך געוועהנ-ליך אין אזעלכע פאלע. דאס האט ער גע-טאן דערפאר, ווייל דער ארעסט פון די דעפוטאטען איז אזא אונגעמעלדע ערשיי-נונג, אז מען מוז איהם ווצם פריהער אויפקלערען. אויב אבער איינער פון די אנוועזענדע וועט פראטעסטירען, וועט ער זיך ווייטער מוזען האלטען ביים פון איצט אנגענומענעם פארלאמענטארישען מנהג און צוריקציהען פון דער קאמיסיע דעם ענין ביז נאך דער מארגענדיגער פלענאר-זיצונג פון סיים. וועלכע וועט די פראגע נאך אמאל איבערשיקען צו דער קאמיסיע.

דער ווייס-רוסישער דעפוטאט יערע-מיטש נעמט דאן דאס ווארט און ער-קלערט, אז ארעסטירענדיג די דעפוטא-טען, האט די רעגירונג געבראכען די קאנ-סטיטוציע. ער זעהט דערפאר נישט איין די נויטווענדיגקייט, אז איצט זאל ווידער געפאלען ווערען דער אנגענומענער רע-גולאמין. ער פאדערט אבער, אז דער יוסטיץ-מיניסטער זאל געבען ערקלערונגען.

דער פארזיצענדער דעפ. פאפיעל ער-קלערט, אז אויף דער טאג-ארדנונג שטעהט נאר די איינע פראגע וועגען ארעסט פון די דעפוטאטען און אויב דעפ. יערעמיטש וועט נישט צוריקציהען זיין פראטעסט נעגען דער איצטיגער בע-ראטונג, וועט ער שליסען די זיצונג ביז מיטוואך פריה, ד. ה. נאך דער פלענאר-זיצונג פון סיים.

צוליב דעם, וואס דעפ. יערעמיטש האט זיין פראטעסט נישט צוריקגעצויגען, איז די זיצונג געשלאסען געווארען. אלס רעפערענט פון דער פראגע איז אויסגע-וועהלט געווארען דער ענדעק דאבזשאנ-סקי.

ביים אנהויב פון דער זיצונג איז פאר-געקומען פאלגענדער כאראקטעריסטי-שער פאל: א געוויסער פאטאגראף-אנ-שטאלט האט געוואלט מאכען אנ'אויפ-נאהמע פון דער זיצונג און בעקומענדיג דערויף די ערלויבניש פון פארזיצענדער דעפ. פאפיעל, האט זי צוגעשיקט איהרם א מענש מיט א פאטאגראפישען אפא-ראט. דער פרעזעס פון פפ"ס'ישע סיים-קלוב, דעפ. מארעק האט אבער פראט-טעסטירט נעגען דער אויפנאהמע אויף וואס דעפ. פאפיעל האט ערקלערט, אז ער זעהט נישט דערין קיין שטערונג, ווייל אנדערע קאמיסיעס האבען זיך אויך פא-טאגראפירט. דא האט זיך אויפגעשטעלט דעפ. בירקא, וועלכער האט געמאכט פאל-גענדע בעמערקונג: „אויב זיי וועלען זיי-גען און קומען צו דער מאכט וועלען זיי אויפהענגען אלעמען, וואס געפינען זיך אויף דער פאטאגראפיע".

דער סוף איז געווען, אז מען האט יא ערלויבט צו מאכען די אויפנאהמע.

—o—

זיצונג פון סעניארען-קאנווענט.

ווארשא, 24 יאנואר (פאט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון סעניארען-קאנ-ווענט, אז די פלענאר-זיצונגען פון סיים וואס וועלען זיך מארגען אנהויבען, וועלען פארקומען טעגליך ביז דעם 12 פעב-רואר מיט'ן אויסנאהם פון 31 יאנואר און 1 פעברואר. אויף די דאזיגע זיצונג וועט פארקומען די דעבאטע איבער'ן בוד-זשעט, וועלכער וועט אנגענומען ווערען ביז דעם 16 פעברואר און איבערגעשיקט ווערען צום סענאט. וועגען דעם ארעסט פון די ווייס-רוסישע דעפוטאטען, איז בע-שלאסען געווארען, אז דער סיים-מארשא-לעק זאל בלויז מעלדען דעם סיים, אז עס איז איינגעלאפען א פארשלאג פון דער רעגירונג ארויסצוגעבען די דעפוטא-טען, און אז ער ווערט איבערגעשיקט אין דער רעגולאמין-קאמיסיע.

ווייטערדיגע ארעסטען אין ווארשא.

ווארשא, 24 יאנואר (טעלעפאניש) די ווארשאווער פאליטישע פאליציי האט נעכטען ארעסטירט א געוויסען עדוארד איזראנסקי, וועלכער האט געזאלט, לויט די פעסטשטעלונגען פון דער פאליציי, האבען געשטאנען אין פערבינדונג מיט אנ'אמבאסאדאר פון א שכנות'דיגע מלוכה.

—o—

גרויסער פאליטישער צוזאמענפאהר אין לאדז.

ווארשא, 24 יאנואר (טעלעפאניש) נעכטען איז אין ווארשא פארגעקומען א זיצונג פון הויפט-ראט פון „פראוויצא נאראדאווא". אויף דער זיצונג זענען בע-טראכט געווארען פערשידענע ארגאניזא-ציאנס-פראגען.

פאר דער קאנפערענץ איז אין פאלאץ פון יאנוש ראדזיוויל פארגעקומען א גרוי-סע פאליטישע פערזאמלונג, אויף וועל-כער עס זענען ארומגערעדט געווארען די ווירטשאפטליכע און פאליטישע סבות פונ'ם אויסגאנג פון די וואהלען אין אויבערשלעזיען. ס'איז אנגענומען געווארן א בעשלוס צוזאמענצורופען אין חודש פעב-רואר א גרויסען פאליטישען צוזאמענ-פאהר אין לאדז. אויפ'ן צוזאמענפאהר וועט פארקומען א גרויסע דיסקוסיע אי-בער דער איצטיגער לאגע אין לאנד.

דער נעכטיגער דאלאר-קורס

אפיציעל: 8.98

נישט-אפיציעל — 9.00 + טענדענץ — רוהיג.

הערבערט סעמיועל וועט זיין פארזיצער פון דער עקספערטען-קאמיסיע צו פארשען ארץ-ישראל.

לאנדאן, 24. יאנואר (טעלעגר. דורך י"טא) פון זיכערע קוועלען גיט מען איבער, אז די פראגע וועגען שאפען א אונפארטייאישע עקספערטען-קאמיסיע, וואס איז פאזיטיוו ערלעדיגט געווארען דורכ'ן הסכם צווישען ד"ר וויצמאן און לואי מארשאל, איז ענג פערבינדען מיט דער פראגע וועגען דער פערברייטערונג פון דער „יודישער אגענץ", פארזיצענדער פון דער עקספערטען-קאמיסיע זאל זיין סיר הערבערט סעמיועל.

הגמנסיה העברית „יבנה" בלודז
עורכת נשף-אבל למות
אחד-העם
באולם „הזמיר" שדרות קוסציושקי 21
במוצ"ש כ"ז שבט תרפ"ז (29/I) בשעה 8.30 בערב.
הנהלת הגמנזיה

היינט דינסטאג, דעם 25 יאנואר קומט פאר
די יעהרליכע
גענעראל-פערזאמלונג
פון קאנדיטאר-פעראיין אין לאקאל פון צענטראלען האנדווערקער-פערבאנד. פאלודניאווא 4 פינקטליך 5 א זייגער אווענד. גלייכצייטיג קומט פאר די פייערונג פון דער איינוויהונג פון א פאהן, צו וועלכער אלע מיטגלידער ווערען געבעטען פינקטליך צו ערשיינען.
די פערוואלטונג.

800 ביז 1000 דאלאר
נעגען היפאטעק-זיכערונג אויף א קורצען, עווענטועל לענגערן טערמין ווערט געזוכט נעגען גוטע צינזען. אפערטען אבצוגעבען אונטער „היפאטעק" אין דער אדמיניסטראציע פון דער צייטונג.

עס קלינגט שוין איז גאנץ לאדז,
אז אלער ארט ביטעס, פאדאניעס, רעקורסען, אפעלאציעס און אלע געריכטס-פינאנס-אדמיניסטראטיווע און קאמונאלע אינסטיטוציעס ווערען אמבעסטען, אמביליגסטען און אמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביורא
„פאלאניא" אלעיא 1 מאי 7.
וויכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אנווייזונגען אין אלע שטייער-אנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאן שווייצער.
— איבערזעצונגען: האנדעלס- און פריוואט-קארעספאנדענץ, קאנטראקטען. — פראטעסטירטע וועקסלען ווערען אנגענומען אויפצומאנען מיט איינענע קאסטען.

וויכטיג פאר לאדזער און פראווינצער יודען!
איך מאך בעקאנט, דאס איך האב געעפענט א ביורא אין בעסטען יודישען צענטרום אין לאדז נאוואמיעסקא 26 א.נ. „JURA"
וואו עס אמטירט טעגליך פון 9 פריה ביז 9 אווענד דער בעוואוסטער און רעטונירטער לייטער ה' לעאן לוצקי. עס ווערט געשריבען און ערלעדיגט אלער ארט ביטעס, פאדאניעס, רעקורסען, אפעלאציעס, אלערליי שטייער- און געריכטס-אנגעלעגענהייטען אויך אלע אין „קאמיס.-זשאנדו" אנגעלעגענהייטען ווי פעסער-קאנצעסיעס, אויך אלע ארט אקטען ווי שותפות, אינטערציזיעס, דאראוויזנעס, האנדעלס און פריוואטע קארעספאנדענץ, איבערשרייבונגען אויף מאשין, איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. אלעס שנעל, רעעל און ביליג.
איך נעהם אויך אן פראטעסטירטע וועקסלען איינצוקאסירען.
בעמערקונג: א ספעציעלע אבטיילונג פאר בוכפיהרונג.
מיט אכטונג: יוסף אלפוס נאוואט. 26 טעל. 56-43

א רעוואלוציע

אלע, וועלכע האבען זיך אזוי צאהלרייך בעטייליגט און אבגעגעבען דעם לעצטען כבוד אונזער טייערען און אונפערגעסליכען
נ"ע
וואלף גוראלסקי
ווי אויך די אלע, וועלכע האבען אונז ארויסגעוויזען אזוי פיל נוטהארציג-קייט און מיטגעפיהל, דריקט אויס דעם בעסטען דאנק.
די טיפטרויערנדע פאמיליע.

Dr. med. L. Pikielny
ספעציאליסט פאר נירען- בלאז- און אוריו-קראנק.
נעמט אן פון 4—7 נאכמ.
נאווראט 8, — טעל. 19-90.

Dr. med. STUPEL
12 SZKOLNA 12
ספעציאליסט פאר הויט, האר און ווענערישע קראנק-הייטען, מענער - שוואכע, רענטגען - שטראהלען און קווארץ-ליכט עלעקטרא-טעראפיע.
נעמט אן פון 6—9, פרויען פון 12—3.

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. פאר אויערען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען
9 קאנסטאנטינאווסקא 9 טעלעפ. 27-81
ספעציעלער קורס פאר שטאמלער.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7.
נעהמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאכמ. 8016

Wyprobowany i wygodny ZNAK ANUSOL TOWAROWY Podrabiać
GOEDECKE & C°
WYPRÓBOWANY i WYGODNY SPROWADZAJĄCY ULGĘ w CIERPIENIACH
LECZNICZY ŚRODEK PRZECIWKO
HEMOROIDOM
CZOPKI
ANUSOL
PRAWDZIWY TYLKO w PUDEŁKACH z PLOMBĄ
DO NABYCIA we WSZYSTKICH APTEKACH I SKŁADACH APTECZNYCH.
JENERALNI PRZEDSTAWICIELE NA RZECZPOSPOLITĄ POLSKĄ
DOM HANDLOWY
ED. KOCH i W. BORMANN
WARSZAWA
UL. BODUENA № 1.

גאל-שטיינער-שמערצען
בעזייטיגט אהן איינשפריצונג עלסטער פעלטדשער
ש. שושקעוויטש
קאנסטאנטינער 88, טעלעפאן 45-55

הויזבעזיצער,
וועלכע ווילען זיך בארגען געלד און רעאלידירבארע ליסטעס, זאלען זיך ווענדען אינפארמאציעס ווענדען צו שטיינשניידער, צעגיעלניאנא 47, טעל. 44-75
פון 3—6 נאכמיטאג.

א שותף
מיט 4.000 ביז 5.000 דאלאר
ווערט געזוכט צו א גוטע איינגעפיהרטע פאבריקאציע פאר פערטיגע גארדעראבע. אפערטען אונטער „G. M." אין דער אדמ. פון „לאדז. טאגעבלאט".

Dr. med. Braun
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און ווענערישע קראנקהייטען און מענער שוואכע.
בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל)
23 פאלודניאווא 23
טעל. 40-26
נעהמט אן פון 9—11 און פון 5—8 אווענד.

ווידער א גרויסע ערד-ציטערניש אין יאפאן
די שטאט יאקאהאמא אינגאנצן פערניכטעט געווארן

טאקיא, 24. יאנואר (א.ח.) אין דער שטאט יאקאהאמא איז פארגעקומען א שטארקע ערד-ציטערניש. 600 הייזער זענען חרוב געווארען. עטליכע צענדליג שיפען זענען דערטרונקען געווארען. די באהן-קאמוניקאציע איז איבערגעריסען. די צאהל קרבנות איז נאך ביז איצט נישט פעסטגעשטעלט.

פערווערט די ציוניסטישע קאנפערענץ אין רומעניע.

דער תירוץ — מורא פאר אנטיסעמיטישע אונרוהען.

בוקארעשט, 24. יאנואר (טעלעגר. דורך יט"א) די אל-רומענישע ציוניסטישע קאנפערענץ, וואס האט געזאלט פארקומען דעם 23, 24 און 25 יאנואר איז אין לעצטען מאמענט פערווערט געווארען דורך דער רומענישער מאכט. צוליב'ן מעגליכע אויסצומיידען אנטיסעמיטישע אונארדנונגען.

אלע בעמיהונגען פון די ציוניסטען, אז די קאנפערענץ זאל צושטאנד קומען, זענען געבליבען אהן רעזולטאט.

א קאפיטאן גיט זיך אליין איבער אין די הענט פון דער פאליציי.

אנ'איבערראשענדע סענסאציע האט ארויסגערופען א געשיכטע אין פראקוראטור-אמט אין פעטריקאוו. אין א שעהנעם העלען טאג איז אין אמט געקומען א קאפיטאן, בעטען וועלכען עס זענען פונאנדערגעשיקט געווארען שטעק-בריף פאר צונעהמען מלוכה-געלד. דער קאפיטאן האט ערקלערט, אז ער איז דאס דער גע־זוכטער און ער גיט זיך איבער אין די הענט פון דער פאליציי. ער איז אפגע־פיהרט געווארען אין טורמע. דער קאפיטאן האט צוגענומען 30 טויזענד זלאטיס.

שעה פון דער סעקציע פאר נאציאנאלע מינדער־הייטען ביי דער פעלקער-ליגע ביים אינערן-מיניסטער סקלאדקאווסקי.

וואַרשע, 24. יאנואר (פאט) דער אינערן-מיניסטער סקלאדקאווסקי האט היינט אויפגענומען דעם פארזיצענדען פון דער סעקציע פאר נאציאנאלע מינדערהייטען ביי דער פעלקער-ליגע קאלבאן און האט מיט איהם אבגעהאלטען א לענגערע קאנפערענץ.

צוקער וועט נישט טייערער ווערן.

וואַרשע, 24. יאנואר (טעלעפאניש) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון קאא־ליציאנישען קאמיטעט ביים מיניסטערן-ראט איז בעטראכט געווארען די פאדערונג פון די צוקער-פאבריקאנטען וועגען העכערען דעם פרייז אויף צוקער.

נאך א לענגערער דיסקוסיע האט זיך דער קאמיטעט ארויסגעזאגט, אז אין איצטיגען מאמענט איז א העכערונג פון פרייז נישט אקטועל, אזוי, אז דער פרייז וועט לעת עתה בלייבען דער זעלבער, וואס ביז איצט.

מזל טוב, דמאווסקי!

דאקטור מושניצקי טרעט צו צום „לאגער".

פויזען, 24. יאנואר (א.ח.) גענעראל דאקטור מושניצקי האט אויף א פערזאמלונג ערקלערט, אז די האלערטשיקעס און די דאוובארטשיקעס טרעטען צו צום לאגער פון גרויס-פוילען.

נייע באנקנאטען.

די „באנק פאלסקי" לאזט ארויס אין פערקעהר נייע באנקנאטען. די אלטע וועלען צוריקגעצויגען ווערען.

געוועזענע טעריטאריאליסטען שטיצען די יודישע קאלאניזאציע אין סאוויעט-רוסלאנד.

לאנדאן. (י.ט.א.) דער לאנדאנער קאמיטעט צו שטיצען די יודישע קאלאניזאציע אין סאוויעט-רוסלאנד האט נישט לאנג צונויפגערופען א מאסען-פערזאמלונג געווידמעט די צילען פון דער געזעלשאפט. עס איז מיטגעטיילט געווארען, אז אויף א פערזאמלונג פון די געוועזענע מיטגלידער פון דער יודישער טעריטאריאליסטישער ארגאניזאציע (י.ט.א.) איז בעשלאסען געווארען דאס איבער־געבליבענע פערמעגען פון י.ט.א. אין הויך פון 400 פונט צו פערווענדען אויף צו שאפען אין סאוויעט-רוסלאנד א קאלאניע אויפ'ן נאמען פון ישראל זאנגוויל. דער פארזיצער פון דער געזעלשאפט צו שטיצען די קאלאניזאציע אין סאוויעט-רוסלאנד ד"ר יאכעלסאן האט ערקלערט, אז די י.ט.א., וואס איז געשאפען געווארען דורך זאנגוויל דארף איצט ווידער בערופען ווערען צום לעבען און אקטיוו שטיצען די יודישע קאלאניזאציע אין סאוויעט-רוסלאנד.

פייערונג לכבוד אחד-העם'ס אנדענקען אין האלאנד.

אמסטערדאם. (י.ט.א.) די ציוניסטישע סטודענטען-פעראיינען אין האלאנד האבען איינגעארדנעט א פייערונג צו בעעהרען דעם אנדענקען פון אחד-העם. א גרויסע רעדע וועגען אחד-העם'ס לעבען און שאפען האט געהאלטען ה' נחמיה דעליבאז. אויך דער פערבאנד פון די מזרח-יודען „זכרון הערצל" האט איינ־געארדנעט א ענליכע אנדענקונגספייערונג. די יודישע צייטונגען ווי אויך די גאנצע האלענדישע פרעסע האבען געווידמעט אחד-העם'ן גרעסערע ארטיקלען.

די קרן-תורה קאנפערענץ און די רעליגיעזע לאגע אין סאוויעט-רוסלאנד.

אמסטערדאם. (י.ט.א.) די קאנפערענץ פון קרן-התורה, וואס איז נישט לאנג אבגעהאלטען געווארען אין אמסטערדאם האט צווישען אנדערן אנגענומען פאלגענדע רעזאלוציע: די אינטערנאציאנאלע קאנפערענץ פון קרן-התורה, נאכ'ן אויסהערען דעם רעפעראט פון ד"ר הילדעסהיימער פון בערלין, זייענ־דיג טיף ערשיטערט פון געשילדערטען מצב אין סאוויעט-רוסלאנד און דעם דרוק אונטער וועלכען עס געפינט זיך דאס רעליגיעזע לעבען אין סאוויעט-רוסלאנד, ווענדעט זיך צום ראט פון די נידערלענ־דישע רבנים-הראשים אלס דעם פארשטעהער פון נידערלענדישען יודענטום, אויסצופארשען דעם רוסישען פראבלעם, וואס האט אזא אומבעדינגטע בעדייטונג פאר'ן קיום פון יודישען פאלק און צו־ברייטען געהעריגע פארשלאגען, בנוגע די מיטלען, וואס דארפען אנגענומען ווערען, כדי צו זיכערן די ענטוויקלונג פון יודישען רעליגיעזען לעבען אין סאוויעט-רוסלאנד. די קינפטיגע קאנפערענץ וועט די דאזיגע פארשלאגען גענוי בא־טראכטען.

ראבינער ד"ר גאלדשמידט געשטארבען.

בערלין. (יט"א) אין עלטער פון 90 יאהר איז דא געשטארבען דער ראבינער פון קאלבערג ד"ר. שלמה גאלד־שמידט, וועלכער האט 60 יאהר צייט פערנומען דעם ראבינער-אמט אין קאל־בערג. ראבינער גאלדשמידט איז אויך געווען דער גרינדער פון יודישען קינ־דער-שפיטאל אין קאלבערג, וואס איז בא־קאנט אין אלע שכנותדיגע לענדער.

א שטרייק פון יודישע ארבייטער אין „זכרון יעקב".

צוזאמענשטויס מיט פאליציי, 6 יודישע ארבייטער פערוואונדעט

חיפה. (יט"א) מיט א געוויסע צייט צוריק האבען די יודישע ארבייטער און די געמיינדע פון „זכרון יעקב", וואס געהערען צו פ. י. ק. א. בעקומען א מעלדונג, אז זייערע לוינען וועלען רעדוצירט פון 15 אויף 10 פיאסטער א טאג. ווען די ארבייטער האבען נישט געוואלט מסכים זיין אויף דער רעדוקציע האט מען זיי ענטזאגט. דאס האט ארויסגערופען א שטרייק פון אלע ארבייטער און די געמיינדע פון פ. י. ק. א. אויפ'ן צווייטען טאג האבען די ארבייטער דערזעהן אויף זייער ארט אראבישע שטרייק-ברע־כער, וואס האבען געארבייט אונטער'ן שוץ פון דער אראבישער און ענגלישער פאליציי. דער ראזוינער פאקט האט שטארק אויפגערעגט די ענטוזיאסטע ארבייטער און עס איז געקומען צו א צוזאמענשטויס צווישען די יודישע ארבייטער און דער פאליציי. 6 יודישע ארבייטער זענען דערביי שווער פערוואונדעט געווארען. די ארבייטער זענען אויף צומארגענס ארויסגעלאזט געווארען אויף קויציע.

נאך די געשעהענישען איז אלס צייכען פון פראטעסט פראקלאמירט געווארען א גענעראל שטרייק פון אלע ארבייטער פון „זכרון יעקב" און עס איז אבגע־האלטען געווארען א פראטעסט-פערזאמ־לונג. נאך לאנגע אונטערהאנדלונגען איז בעשלאסען געווארען, אז אבמאך צווישען דער ארבייטער-ראט פון פ. י. ק. א און דעם ארבייטער ראט פון זכרון יעקב נאכ'ן שליסען דעם אבמאך איז דער שטרייק פערענדיגט געווארען.

טרויער-אקאדעמיע צום אנדענקען פון אחד-העם אין „הזמיר".

(ג) אינטערן פארזיץ פון ה' שמואל לעוו איז זונטאג אווענד פארגעקומען אין זאל פון „הזמיר" א אחד-העם טרויער־אקאדעמיע, איינגעארדענט דורך דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין לאדז.

נאכדעם ווי ה' ש. לעוו האט געעפענט דעם טרויער-אווענד, ווידמענדיג א קור־צע רעדע דעם פערשטארבענעם גרויסען יודישע דענקער, האבען אלע אנוועזענדע בעעהרט מיט אויפשטעהן די ערשטע דעם אנדענקען פון אחד-העם.

דערויף האט ה' לימאן געהאלטען א קורצע העברעאישע רעדע וועגען גרויסען פערלוסט, וואס דאס יודישע פאלק האט געליטען מיט'ן טויט פון אחד-העם, וועל־כער האט געלעגט דעם ווינקעל-שטיין פאר'ן מרכז-רוחני אין ארץ ישראל.

רעד. ישעיהו אונגער כאראקטערי־זירט דאן ברייטער די פערזענליכקייט פון אחד-העם, וועלכען דער רעפערענט שטעלט אין איין רייה מיט די גרעסטע גייסטער צווישען יודען. אחד-העם האט אין אונזער צייט — האט געזאגט דער רעדנער — געהאט פונקט אזא ווירקונג אויפ'ן דור פון דער איצטיגער תקופה, פונקט ווי דער בעל-שם-טוב מיטן חסידיזם אין זיין צייט. די דאזיגע השפעה פון אחד-העם לאזט זיך ביים היינטיגען טאג בעמערקען אין אלע געביטען פון אונזער לעבען. בעזונדערס שטארק האט אחד-העם געלאזט זיינע ווארצלען אינג'ם ייסט און אינג'ם געפיהלס-לעבען פון'ם יודישען פאלק.

א שעהנע רעדע האלט ד"ר ירמיהו פינקעלשטיין, אז עס איז בכלל אוממעגליך צו רעדען וועגען דעם גאנ־צען אחד-העם. אחד-העם שטעהט פאר אונז אין פערשידענע זייטען. ד"ר פינ־קעלשטיין בעגרענצט זיך און רעדט דעריבער וועגען אחד-העם דעם ציוניסט. דער רעדנער בעלויכט אלזייטיג די תקופה, ווען אחד-העם האט זיך בעוויזען אויף דער יודישער נאציאנאל-פאליטישער ארענע, בעת פון איין זייט האט געלויכטן די אמנציפאציע און פון דער צווייטער זייט — די פינסטערע רעאקציע און פאגראמען. שוין אין אנהויב איז דער יונגער אחד-העם ארויסגעטרעטען מיט א שארפער קריטיק געגען די מעטאדען פון דער דעמאלטיגער חובבי-ציון בעוועגונג, אין זיין ארטיקל, אז „לא זה הדרך"; ספעציעל איז אחד-העם'ס קריטיק רעזולטאט געווען געווארען נאכדעם משה לייב ליליענבלום, וועלכער האט געפאדערט בלויז פראקטישע ארבייט אין ארץ ישראל, האבען אין זיינען נאר די עקאנאמישע אינטערעסען פון די ארץ ישראל'דיגע תושבים. דעת אחד-העם האט געפאדערט, אז מ'מוז פריהער צוגרייטען דאס פאלק פאר'ן לאנד און נישט דאס לאנד פאר'ן פאלק.

מיט געזאנג פון „התקוה" איז די גע־לונגענע טרויער-אקאדעמיע פערענדיגט געווארען.

דער גרויסער ארץ-ישראל-דרייוו אין אמעריקא

דער אבמאך וועגען דער „יודישער אגענץ".

(אויספיהרליכער בעריכט).

ניו-יארק. (יט"א) אלס ערגענצונג צו אונזער טעלעגראפישער מיטטיילונג גיבען מיר אונטן א געגויערען בעריכט פון דער ערעפנונג פון ארץ ישראל דרייוו אין אמעריקא פאר'ן יאהר 1927 מיט דער אויפגאבע צו שאפען ½ מיליאן דאלאר פאר'ן אויפבוי ווערק אין ארץ ישראל. אין ניו-יארק איז די פייערליכע ערעפנונג פון דרייוו פארגעקומען אויף א גרויסער פאלקס פערזאמלונג אונטער'ן פארזיץ פון ריכטער ראזאלסקי. דער פרעזידענט פון דער ציוניסטישער וועלט-ארגאניזאציע ד"ר חיים וויצמאן און דער וויצע-פרעזידענט פון דעם יודיש-אמעריקאנישען קאנגרעס און פרעזידענט פון דעם יודיש-אמעריקאנישען קאמיטעט לואי מארשאל האבען געהאלטען וויכטיגע רעדעס.

ד"ר וויצמאן, וועלכער איז אויפגענומען געווארען מיט גרויס ענטוזיאזם האט אין אנהויב פון זיין רעדע מיטגעטיילט, אז עס איז ענדליך געקומען צו א פערשטענדיגונג צווישען די ציוניסטען און נישט-ציוניסטען אין אמעריקא. ד"ר וויצמאן האט פארגעלעזען דעם בריף-אויסטויש צווישען איהם און מארשאל'ן. וויצמאן האט אין זיין בריף צו מארשאל'ן אויסגעדריקט זיין בעדויערן, דאס צוליב פערשידענע מיספערשטענדנישען זיינען געקומען אונגליקליכע מיינונגס פערשידענהייטען, צוליב וועלכע עס האט געליטען סיי דער ציוניזם סיי די אינטערעסען פון אנדערע ריכטונגען. וויצמאן האט אויסגעדריקט די איבערצייגונג, אז עס מוז קומען צו א צוזאמענארבייט צווישען די ציוניסטען און נישט-ציוניסטען, וועלכע שטעלען נישט די ארץ ישראל ארבייט אויפ'ן ערשטען פלאץ. ווייטער האט ד"ר וויצמאן געגלויבט די מיינונגען פון „דזשאינט" אין ארץ ישראל און האט אויך דערמאנט וועגען זיינע פערהאנדלונגען אין פאריז מיט'ן ליטער פון דזשאינט-דרייוו ה' דוד בראון, בעת וועלכע עס איז איינשטימיג פעסטגעשטעלט געווארען, אז מען דארף ברענגען צו א פערשטענדיגונג כדי נישט ברענגען שאדען דורך געגענזייטיגער פראפאגאנדא נישט דעם ארץ ישראל אויפבוי און נים דער קאלאניזאציע אין סאוויעט-רוסלאנד.

עס האט גענומען דאס ווארט לואי מארשאל, וועלכער האט ערקלערט, אז אויך ער שטרעבט צו שלום. ער לעגט פאר צו פערגעסען די געגענזאצען, וואס האבען זיך פערשארפט אין עבר און זיך פעראייניגען פאר דער ארבייט פאר דעם עתיד.

נאכדעם האט ד"ר וויצמאן ביי א גע־שפאנטער שטימונג פארגעלעזען דעם טעקסט פון אבמאך וועגען פערברייטערן די יודישע אגענץ, וואס איז אונטערגע־שריבען געווארען דורך איהם און לואי מארשאל.

אין הסכם מיט'ן אבמאך דארף גע־שאפען ווערען אן אונפארטייאישע קאמיסיע פון עקספערטען, וועלכע וועט אינ־געניען אבפאהרען קיין ארץ ישראל און דארט גענוי זיך בעקענען מיט דער לאגע און צושטעלען א בעריכט און וואס פאר א בעדינגונגען עס קען זיך געהעריג ענט־וויקלען די אויפבוי-ארבייט אין ארץ־ישראל. די קאמיסיע דארף אויסארבייטען פארשלאגען וועגען איינפיהרען אזא צוזאמענגעזעצטען ארבייטס-סיסטעם, וואס זאל ענטשפרעכען די רעאלע בעדערפענישען פון ארץ ישראל און דער איינוואנדערונג. די קאמיסיע דארף אויך אויסארבייטען א גענויעם פינאנץ-פלאן און גענוי שטודירען די פראגע פון בודזשעט.

חוץ דעם דארף די קאמיסיע אויספאר־שען די מעגליכקייטען צו פערשפרייטען די יודישע קאלאניזאציע און די שכנותדיגע לענדער פון ארץ ישראל ווי אויך די מעגליכקייט צו בעקומען נייע ערד-שטחים אין ארץ ישראל גופא. ספעציעל דארף דורך דער קאמיסיע אויסגעפארשט ווערען דער אימיגראציע-פראבלעם און צוזאמענהאנג מיט דער קאלאניזאציע ווי אויך אין הסכם מיט די אלגעמיינע עקאנאמישע מעגליכקייטען פון ארץ ישראל.

נאכדעם ווי די עקספערטען קאמיסיע וועט צושטעלען איהר בעריכט וועט פאר־מעל געשאפען ווערען די נייע „דזשואיש אגענטשענסי". ווי מען זאגט זאלען אין דער עקספערטען-קאמיסיע קיין ארץ־ישראל איינגעלאדען ווערען איינציגע ווירקליכע פערזענליכקייטען, וואס האבען זיך בעטייליגט אין דער לאנדאנער קאנ־פערענץ פאר די ווירטשאפטס-פראגען פון ארץ ישראל.

עס האבען נאך גערעדט דער פארזי־צער פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין אמעריקא לואי ליפסקי און ראב־בינער סטעפען ווייז. ביידע רעדנער האבען בעגריסט דעם אבמאך, אנרופענדיג איהם אלס א נייע ערא פון הארמאניע און פרידען פאר דעם אויפבוי-ווערק אין ארץ ישראל.

אויף דער פערזאמלונג איז געזאמעלט געווארען מעהר ווי א האלב מיליאן דאלאר פאר'ן ארץ ישראל דרייוו.

ווי די יודישע טעלעגראפען-אגענטור דערוויסט זיך איז דער אבמאך צווישען ד"ר וויצמאן און לואי מארשאל, איידער ער איז פערעפענטליכט געווארען, בעהאנדעלט געווארען אויף דער זיצונג פון דעם ארץ ישראל דרייוו-קאמיטעט.

דער ענטגילטיגער טעקסט פון אבמאך האט ארויסגערופען גרויסע בעווארענונגען מצד איניגע מיטגלידער פון קאמיטעט, וועלכע האבען איינגעוואנדט, אז די פארם פון בריף-אויסטויש און דער אבמאך גופא קענען אויסגענוצט ווערען ווי א געוויסע ארט מאראלונג פון דער פאליטיק פון די אמעריקאנער ציוניסטישע פיהרער און בעצוג צו דער קאלאניזאציע פראגע אין סאוויעט-רוסלאנד. ענדליך איז דער אבמאך ענטגילטיג אקצעפטירט געווארען.

לואי ליפסקי און סטעפען ווייז האבען גראטולירט דעם עקזעקוטיוו מיט'ן גרויסען ערפאלג, וועלכער האט געבראכט צום אונטערשרייבען דעם אבמאך צווישען דעם דזשאינט דיסטריבושאן קאמיטעט און דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

מאסקען-באל
פון דער יודישער פרעסע
דעם 29 יאנואר אין „אימפעריאל".

פראגראם:

דער פרעסע-באל וועט געעפענט ווערען מיט
א פרעסע-הימן
טעקסט—דיכטער משה ברודערזאהן,
מוזיק — קאמפאזיטאר העניך קאהן.

אין קאבארעט-זאל:

1) באלעט
איינשטודירט פון באלעט-מייסטער פון דייטשען טעאטער ה' נאסטעל בערגער.

2) פורים-שפיל
(אויסגעהערט פון דער לאדזער יודישער דראמאטישער סטודיע, מוזיק: ה. קאהן).

3) דער גרעסטער ראדיא-אפנעמער פון דער וועלט
די טובע פון דעם ראדיא-אפאראט האלט 5 מעטער די ברייט.
ס'וועלן געהערט ווערן לינקע רעדעס פון: סענ. ד"ר ברוידע, דעפ. ד"ר ראזענבלאט, דעפ. לייבעל מינצבערג, רעד. אוגער, רעד. ע. האמבורסקי, רעד. ישראל קאהאן, רעד. לאזאר פוקס, דעפ. קירשברוין, טאנארע, בערנארד שאו, ראלאן, בארבים, הארש דוד נאמבערג, שלום אש, ה' לעוו האלענדערסקי, ה' ישראל ליכטענשטיין, ה' פראים לאזער, ה' מולע, ראטמאן ר' יחיאל יצחק בערמאן, ב. א. גליקסמאן און אנד. לאדזער גדולים.

געזאנג-נומערן: פון ד"ר פריבולסקי, גרשון סיראטא, יאסעלע ראזענבלאט, וויקטאר כענקין, דועט פון אלא לילית מיט ר' יאסעלע כענטשינער.

אין גרויסען זאל—קארוזעל
ביי דער קאטערינקע דרעהט א בעקאנטער אנפיהרער פון דער „אגודה".

א חתונה-בויד, א גט-בוידל,
א געצעלט פון א וואהרזאגערין,

אנ'אמת'ע פאטאגראפישע אנשטאלט.
פערשידענע קיאסקען, הערליכע דעקאראציעס.

טעמפעל פון דער יוד. פרעסע
קאריקאטורען פון כלל-טוער, זשורנאליסטען, קהלה-פערזארגער, דעפוטאטען, סענאטארען, געמאלט פון די בעסטע יודישע קינסטלער.
בילעטען ווערט פון היינט אן פערקויפט אין „לאדזער טאגעבלאט" פון 6—9 אוו. און אין „נייעם פאלקסבלאט" פון 11 ביז 2 מיטאג.

רייכער בופעט. 2 ארקעסטערס.

לאדזשער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעהמט-אן פון 6 ביז 7 אין אוונט.

נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

„Lodzer Tageblat“, Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16

טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

...ר אבמאך וועגען דער „יודישער אגענץ“.

מען מוז אבווארטען ווייטערע ידיעות פון אמעריקא, אויב מען וויל פערשאפען א גענוי בילד איבער דעם איצטיגען שטאנד פון דער יודי- אגענץ-פראגע. זיכער איז דערוויייל נור, אז אין א גרויסער פערזאמ- וועלכע האט אנגעהויבען די היי-יעהריגע „קרן-היסוד“-זאמלונג, זענען רעדנער ארויסגעטרעטען וויצמאן און לואי מארשאל. און אז אין פערזאמלונג האט פראפ. וויצמאן ערקלערט, אז עס איז שוין געקו- צו א הסכם צווישען די ציוניסטען און אמעריקאנער נים-ציוניסטען ...ען דעם אריינטרעטען פון דער לעצטער און דער יודישער אגענץ. ...אז מארשאל האט אויך אפילו ביי דער געלעגענהייט געפונען פאר ... צו ערקלערען, אז זיין גרופע אנערקענט די נויטיגקייט פון א ארבייט ארץ-ישראל, זי האלט אבער נישט, אז די ארבייט פאר ארץ-ישראל פערנעהמען דעם ערשטען פלאץ — צוגלייך איז אבער גערעדט געווא- ...ווענען א שוין פארטיגען אבמאך און מיר האבען צוטרוי צו אונזער ...דער וויצמאן, אז אין דעם דאזיגען אבמאך האט מארשאל'ס נישט- ...יסטישע גרופע געגעבען די נויטיגע גאראנציעס פאר איהר מיטארבייט ...דעם אויפבוי פון ארץ-ישראל. עס זענען שוין אדעס פיל לאנגע וואכען, וויצמאן ווײלט אין אמעריקא און שונאים האבען זיך שוין געפרעהט, ... פון דער גאנצער אמעריקאנישער מיטארבייט אין דער „יודישער ...ץ“ וועט גאר נישט ווערען. ענדליך הערען מיר וועגען עפים א פאזי- ...ען אבמאך, וועלכער וועט — לאמיר האפען — פיהרען צו דער פער- ...רקונג און פערגרעסערונג פון אונזער ארץ-ישראל-ארבייט.

* * *

...עקספערטען-קאמיסיע קיין ארץ-ישראל.

אזוי ניך — ווייזט אוים — וועלען אבער די פארמאליטעטען, וואס ...ען פערבונדען מיט דעם אפיציעלען אריינטרעטען פון דער מארשאל- ...ע אין דער יודישער אגענץ, נישט ערלעדיגט ווערען. דערצו קומט די ...ות, אז די אמעריקאנער נישט-ציוניסטען האבען בעשלאסען ארויסצו- ...ען קיין ארץ-ישראל א ספעציעלע קאמיסיע, וואס זאל בעשטעהען פון ...סטען און נישט-ציוניסטען און וואס וועט גענוי אויספארשען די עקא- ...ישע מעגליכקייטען פון ארץ-ישראל און פון א קאלאניזאציע נישט נור ...א“, אבער אויך אין עבר הירדן און אין מעסאפאטאמיען, נאהענט צו ...עסטינא. אין פלוג וועלען אפשר ציוניסטען פרעגען: צו וואס ערשט ...שען און נייע קאמיסיעס שיקען? — מיר אבער מיינען, אז דער דאזי- ... בעשלוס פון דער מארשאל-גרופע וועט אונז שטארק צונוץ קומען. ...ווערט אונז זיכער נישט שאדען, נור א סך העלפען, אויב א קאמיסיע ... פאכמענער וועט איבערקאנטראלירען אלע ציוניסטישע גרינדונ- ...אין דעם גאנצען ציוניסטישען קאלאניזאציע- און ארבייט-סיסטעם אין ...ישראל, וואס האט אין די לעצטע עטליכע יאהר ארויסגערופען אזוי ... קריטיק און אפאזיציע. אפשר וועלען אונז די אמעריקאנער אנווייזען ... ווי אזוי בעסער, ביליגער און פראקטישער צו קאלאניזירען און זיי- אויפצובויען דאס יודישע ארץ-ישראל.

* * *

...ס-געריכט פאר די נאציאנאלע-מינדערהייטען.

דער נעוועזענער פראנצויזישער מיניסטער אין בעוואוסטער פאליטי- ...אנאטאל דע מאנזיע פערעפענטליכט איצט אין די גרויסע אייראפעי- ...ע צייטונגען אן ארטיקעל, אין וועלכען ער פאדערט, אז עס זאל איינ- ...יהרט ווערען א שידס-געריכט פאר די פראגען פון די נאציאנאלע מינ- ...הייטען. ביז איצט האט זיך פון די גרויסמאכטען הויפטזעכליך דייטש- ... אינטערעסירט פאר דעם פראבלעם פון די נאציאנאלע מינאריטעטען ...פיל האבען דעריין, אפשר מיט רעכט, געזעהן א פרוב מצד דייטשלאנד ...צוהעצען די מינאריטעטען געגען די פערשידענע מזרח-אייראפעאישע ...בות, כדי דאן פון די אומרוהיגע פערהעלטנישען פאר זיך ארויסצו- ...ען א פאליטישען נוצען. איצט בעווייזט דע מאנזיע, אז אויך פראנק- ... אין גרייט זיך שטארק אינטערעסירען מיט דעם פראבלעם פון די ...נאלע מינדערהייטען אין מזרח-אייראפא און דער פארשלאג פון א ...ס-געריכט, וועלכען דע מאנזיע פראיעקטירט צו שאפען פאר די ...יכים צווישען די מלוכה-מאיאריטעטען און זייערע נאציאנאלע מינ- ...הייטען וועט זיכער אויפגענומען ווערען מיט דער גרעסטער סימפאט- ...מצד די מינאריטעטען. אנאנדער פראגע, איז, ווי אזוי וועלען זיך צו ... דאזיגן פארשלאג פערהאלטען די — מאיאריטעטען און זייערע רע- ...גען. איך האב מורא, אז דער גייסט פון שאוויניזם און דער דראנג ...אונטערדריקען די מינאריטעטען איז נאך, ליידער, אין מזרח-אייראפא ... שטארק, אז מיר זאלען קענען רעכענען אויף א באלדיגער פערווירקי- ...נג פון דע מאנזיע'ס שעהנער און גערעכטער אידעע.

דעפוטאט משה פראסטיג.

...אס יודישע שול-וועזן אין סאלאניקי

...אלאניקי, (י. ט. א) די יודישע ...ואטען פון סאלאניקי אין גריכישען ...אמענט האבען אינטערוועניר ביי ...רעגירונג וועגען בעשטימען א יעהר- ... סובסידיע פאר דעם יודישען שול- ... אין סאלאניקי, וואס געפינט זיך ... זעהר שווערער לאגע. די דעפוטא- ... האבען געפאדערט פון דער רעגירונג ...סובסידיע פון א מיליאן דראכמאן ...ליך.

...ן יאהר 1917 האבען פון דער אל- ...ער צאהל 11,000 קינדער אין שול- עלטער זיך געלערנט אין שולען נאר 4000. די איבריגע 7000 זענען געבלי- בען אהן ערציהונג. די יודישע קהלה האט זעהר פיל אויפגעטון כדי צו פערב- בעסערען דעם מצב. די קהלה האלט איצט אויס 12 שולען פון וועלכע נאר 5 האבען געהעריגע געביידעס. כדי אויפ- צובויען די נעהעריגע געביידעס זענען נויטיג 10 מיליאן דראכמען. אין קהלה- בודזשעט איז בעשטימט געווארען פאר'ן שול-וועזן א סומע פון 1,600,000 דראכ- מען.

יודישע נייעס.

די פעראייניגונג פון די יודישע יוגענד-ארגאניזאציעס אין ארץ ישראל.

ירושלים (י. ט. א.) אין קורצען דארף פארקומען אין ירושלים א קאנפע- רענץ פון אלע יודישע יוגענד-ארגאני- זאציעס אין ארץ-ישראל מיט'ן צוועק צו שאפען א נאציאנאלען ראט פון די יודי- שע יוגענד-ארגאניזאציעס. די קאנפערענץ וועט דארפען בעשליסען וועגען פארמען אין וועלכע עס דארף זיך אויסדריקען די מיטארבייט פון די ביז איטציגע יוגענד- ארגאניזאציעס, וואס זאל ברענגען צו א פעראייניגונג פון דער גאנצער יודישער יוגענד אין ארץ-ישראל.

א דרוקעריי-סינדיקאט אין ירושלים.

ירושלים (י. ט. א.) די טעג איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון אלע דרוקעריי-איגענטימער אין ירושלים. ס'איז פארגעלעגט געווארען צו שאפען א סינ- דיקאט פון אלע דרוקערייען ספעציעל די, וואס דרוקען יודישע רעליגיעזע ספרים. דער סינדיקאט וועט האבען זיינע פארשטעהער אין אייראפא און אמעריקא, וואס וועלען זיך פערנעמען מיט'ן פער- קויף פון די ארץ-ישראל ספרים. 11 גרויסע דרוקערייען האבען שוין איינגע- שטימט צו שאפען דעם סינדיקאט.

א מיליאן דאלאר צו בויען ביליגע הייזער אין ניו-יארקער יודישען געגענד.

ניו-יארק. (יט"א) ה' לעווענבערג, א שוטאגער פון פערשטארבענעם אסקאר שטרויס האט נעדערעבען א סומע פון א מיליאן דאלאר צו שאפען א פאנד אויף אויפבויען מאדערנע ביליגע הייזער אויף דער יודישער איסט סייד אין ניו-יארק און אויך אין ברוקלין.

גרויסע נדבה פון בערנארד בארון.

לאנדאן. (יט"א) דער בעקאנטער יודישער פילאנטראפ ה' בערנארד בארון האט מנדב געווען 10,000 פונט אויף בויען דעם קעניגליכען שפיטאל פאר אוינגען קראנקהייטען אין לאנדאן. ה' באר- ראן האט שוין מנדב געווען העכער א מיליאן פונט אויף פערשידענע וואוילטעטי- גע צוועקען.

„יודישע פראוואקאציעס“ אדער בלוטיגער אנטיסעמיטיזם.

דער אפיציעלער רעגירונגס - ארגאן „אינדרעפטאריא“ ווי אויך דער ליבערא- לער „וויטארול“ פאדערן אויף די יודישע פרעסע פון רומעניען אנצונעהמען א שטעלונג געגען די ידיעות, וואס ווערען פערשפרייט אין אויסלאנד מכח פאגרא- מען אין רומעניען און זייע אפצולייקענען. די לעצטע געשעהענישען אין רומעניען האבען בעוויזען די יודען פון אלע לענדער ארויסצוטרעטען געגען די עקס- צעסען, וואס עס איז פאר רומעניען לגמרי נישט ניחא.

דער אינערן - מיניסטער אקטאוויאן גאגא, א בעקאנטער דיכטער און ליטע- ראט, האט אליין פערעפענטליכט אן אר- טיקעל אין א ווינער צייטונג, פול מיט דיפלאמאטישע ווענדונגען און דריידלעך, אין וועלכען ער ערקלערט, אז אין רו- מעניען איז קיין אפיציעלער אנטיסעמי- טיזם נישט פארהאן, נאר אגענטען פראפ- וואקאטער...ן ווערען דורך „גאוויסע עלע- מענטען“ אויפגערייצט געגען די יודען. די רעגירונג אבער פון איהר זייט טוט אלץ, כדי צו דערהאלטען רוה און ארדנונג אין לאנד.

יעדער רומענישער בירגער, צו וואס פאר א נאציאנאליטעט ער זאל נישט געהערען, איז מחויב ארויסצוטרעטען אין אויסלאנד געגען די איבערטריבענע ידיעות. און עס דארף שארף און קלאר בעזאגט ווערען, אז אין רומעניען זענען קיין מאסען-שחיטות פון יודען נישט געווען, עס איז בלויז געקומען צו עקס- צעסען אין כמעט אלע שטעט פון גרויס- רומעניען, עס קען אבער פון פאגראמען קיין רייד נישט זיין.

אויב עס געהט באמת דער רומענישער רעגירונג דערין צו דערהאלטען רוה און ארדנונג אין לאנד, דאן מוז זי אפיין און אונצווייידייטיג דעם דאזיגען ווילען מאניפעסטירען און ערקלערען אז זי פערמאגט גענוג מאכט-מיטלען, כדי צו שיצען איהרע יודישע בירגער אין רו- מעניען פון עפענע צי בעהאלטענע אנ- פאלען.

עס קען נישט געמאלט זיין, אז די רעגירונג זאל ערלויבען, אז די רעאקציאנערע קוזיסטישע סטודענטען אין יאסי און בו- קארעסט זאלען שלאגען יודישע סטודענ- טען און בלייבען אונבעשטראפט. ס'קען נישט געמאלט זיין, אז די קוזיסטישע סטודענטען אין קישינעוו, קאלאראש און קלויזענבורג זאלען בלוטיג שלאגען פריד- ליכע יודישע בירגער, אז זיי זאלען זיך איינרייסען אין טאנץ-זאלען און מיט שטעקענס איבער די קעפ פערטרייבען די יודישע געסט און די רעגירונג זאל דאס אלץ צוקוקען און שווייגען.

אין עדינעטי זענען די סעמינאריסטען אונטער דער פיהרונג פון זייערע פראפ- פעסארען געגאנגען איבער די גאסען און געשלאגען אלע יודען, וואס זיי האבען אוים'ן וועג אנגעטראפען, צעבראכען און צעהאקט די שויבען פון יודישע הייזער, פערניכטעט יודישע געשעפטען און דאס אלץ אין מיטען העלען טאג און אונגע- שטערט פון דער מאכט.

אויב די רעגירונג וויל, אז די עפענט- ליכע מיינונג אין אויסלאנד זאל זיך ענדערן לטובת רומעניען, דאן מוז זי בעשטראפען די ארגאניזאטארען פון די דאזיגע עקסצעסען און פאר דער גאנצער קולטורעלער וועלט געבען א בעווייז, אז אין רומעניען ווערט דאס רעכט און דער יושר רעספעקטירט.

און נאך עפעס מוז דורכאוים געזאגט ווערען: עס קען אזוי ווייטער נישט געהן, אז די רעגירונג זאל טאלערירען און אפילו שטיצען די קוזיסטישע בעוועגונג, וואס אין איהר פראגראם רעדט זיך בפירוש פון א „טויט די יודען“, „עקס- פראפריאציע פון די יודען“ און „ארויס- טרייבען די יודען פון רומעניען“.

דער פרעמיער - מיניסטער גענעראל אווערעסקו האט דא נישט לאנג אין ענטפער אויף א בריף פון א יודישען וועלנער ערקלערט, אז די יודען זענען בלויז געסט אין לאנד און זיי מוזען זיך דעריבער זעהר פיין אויפפיהרען, כדי זיך צו ערווערבען די סימפאטיעס פון זייערע אמת'ע בעלי-בתים. זעלבסטפערש- שטענדליך מוז אזא מין ערקלערונג פון א פרעמיער - מיניסטער אין אויסלאנד ארויסרופען א שטורם פון פראטעסטען, בעזונדערס ווען עס איז שוין פריהער בעקאנט געווען, אז דער זעלבער פרעמי- יער האט בעגריסט קוזא'ן, דעם ראש פון די רומענישע אנטיסעמיטען, פאר זיין אנטיסעמיטישער פארלאמענט-רעדע.

אבער בעת דער, יודישער סענאטאר הרב צירעלסאן האט שטארק קריטיקירט די רעגירונג פאר איהר האלטונג לגבי דער אנטיסעמיטישער סטודענטען-בעוועגונג, וואס איז סיי אין ווארט סיי לויט איהר זין נישט געווען אנטי-רומעניש, האט זיך אויפגעהויבען א שטורם אין סענאט און גענעראל גאארא, דער פרע- זידענט פון סענאט האט פארגעשלאגען, אז די רעדע זאל אין די אפיציעלע רע- גירונגס-בלעטער נישט איבערגעגעבען ווערען, וואס עס איז אויך איינשטימיג אנגענומען געווארען, און סענ. צירעלסאן האט זיך געזעהן געצוואונגען צו דעמיסי- יאנירען.

אפילו אין פארלאמענט גופא איז גע- קומען צו אנטיסעמיטישע ארויסטרעטונגען בעת דער מוטיגער קעמפער פאר יודישע רעכט אין רומעניען, ד"ר מאיר עבנער, האט אין א גרויסער רעדע בעהאנדעלט די יודען-פראגע אין רומעניען און די רעגירונג אויפגעפאדערט אנצונעמען א שטעלונג צו דער פראגע.

עס איז געווען דאס ערשטע מאל, אז אין רומענישען פארלאמענט זאל געהאל- טען ווערען א רעדע פון א יודיש-נאציא- נאלען יוד מיט אזוי פיל מוט און אחריות- געפיהל. די רעגירונג האט אויף דער דאזיגער אינטערפעלאציע פונ'ם יודישען דעפוטאט געשוויגען דורך. איהר אינערן- מיניסטער גאגא, וואס האט אויף זיין געוועהנליכען שטייגער גראד אזוי, ווי די קוזיסטען בעשולדיגט די יודען, אז זיי פראוואצירען די רומענישע בעפעלקערונג.

אויב די רומענישע רעגירונג וויל, אז די יודישע פרעסע אין אויסלאנד זאל איהרע אינפארמאציעס פון רומעניען גע- בען אין א גינסטיגערען זין פאר זיך, דאן מוז זי לכל הפחות געבען א בעווייז פון איהר גוטען ווילען און ערנסט זיך בעמיהען א סוף צו מאכען צו די ארויס- טרעטונגען און עקסצעסען.

וואס קען מען דען זאגען צו דער ערקלערונג פון רומענישען אינערן-מיניס- טער גאגא אין „נייעם וויענער זשורנאל“, בעת די מאכט גופא פאדערט אויף די קוזיסטען אין ווארט און שריפט ארויס- צוטרעטען געגען יודען? וואס קען מען נאך דערצו זאגען, בעת די רעגירונג ערלויבט אין דער זעלבער צייט אפצו- דריקען אין דער מלוכה-דרוקעריי אין בוקארעסט. די „טיפאגראפיא גאניוואיי“, די בראשורע „סטודיום פון דער יודישער פראגע“ (סטודיו פריוויטאר לא כעסטיונא עווראעאסקא) וואס ענטהאלט א בילד פון טיזא-עסלאר - פראצעס אין יאהר 1882, וואס שטעלט פאר, ווי יודישע רבנים שעכטען פאר פסח א קריסטליך קינד, כדי פון איהם צו צאפען בלוט?

די דאזיגע בראשור איז פערשפרייט געווארען דורך דער „ליגע פאר קריסטליך נאציאנאלע פערטיידיגונג“ אין קלויזענבורג. עקזעמפלארען צווישען דער דארפישער בעפעלקערונג. די רעגירונג האט גארניט געטון ניט צו דערלאזען די פערשפריי- טונג פון דער דאזיגער בראשור און זי דערלאזט עס, אז ענטשפרעכענד דעם פראגראם פון די קוזיסטען, זאל זי פערש- שפרייט ווערען אין גאנצען לאנד פאר „אויפקלערונגס-צוועקען“.

די יודען פון רומעניען, וואס זענען לויאלע בירגער פון לאנד, ווילען זיכער רומעניש פאטערלאנד און דער רעגירונג גערן דינען דערמיט, וואס זיי וועלען אויסלאנד גינסטיג אינפארמירען וועגען רומעניען, אבער די רעגירונג פון איהר זייט מוז זארגען דערפאר, אז יודישע רעזידענטע זאלען נישט ארויסגעווארפען ווערען פון די צוגען, אז יודישע שולבען זאלען נישט אויסגעהאקט ווערען, יודישע שוהלען זאלען נישט חרוב געמאכט ווע- רען, אז דער „נומערוס קלאוזוס“ זאל אפגעשאפט ווערען און אז די יודען פון די ענגעשלאסענע רומעניש געביטען זאלען בעקומען פולע בירגער-רעכט און זאלען זיין פערטרעטען ענטשפרעכענד לויט זייער צאהל אין די געזעצגעבערישע קערפערשאפטען, מיט איין ווארט, אז די רומענישע קאנסטיטוציע זאל בשלימות אפגעהיטען ווערען.

אויב די רומענישע רעגירונג וועט בלויז די דאזיגע פראגען זיך בעמיהען צו רעגולירען מיט א אמת, דאן וועלען די יודען גערן זאגען, אז רומעניען איז א רעכטספערטיגער מלוכה.

וו. ס.

קארעספאנדענץ פון רומעניען.

„יודישער קאמוניזם“

— פון — ד״ר א. אינזלער.

(פון דער סעריע: „וואס איך האב געזעהן אין די פוילישע תפיסות“)

אין לעמבערג האב איך מיט ספעציע- לער אויפמערקזאמקייט געטראכט אויס- צופארשען נישט נור די לאגע פון די פאליטישע יודישע ארעסטאנטען, נור אויך די סביבה, פון וועלכער זיי קומען ארויס.

פאליטישע יודישע ארעסטאנטען זענען אין לעמבערג ווי אומעטום ס'מייסט קא- מוניסטען. לויטער יונגוואַרג. עס האט מיך פעראינטערעסירט צו בעקענען זיך מיט די טיפ ן פון דער יודישער יוגענד, וועלכע איז גרעסט נישט לאנג געמעט פולקאם געווען ציוניסטיש — וואס טרייבט זיי פון אונז אוועק? צווישען די יונגע יודישע קאמוניסטען האבען א גרויסען פראצענט געבילדעטע עלטערע גימנאזיאל- שילער, אדער יונגע אקאדעמיקער. זעהר אפט קינדער פון די אזוי גערופענע יודיש- בעלי-בתים מיוחסים, קינדער פון רייכערע, בורזשואזע יודישע פאמיליעס! א רע- טעניש, וואס איך וויל נישט דא פרובען אויפקלערען. איך שטעל נור פעסט דעם פאקט. וואס מוז יעדען ערנסטען מענשען ברענגען אויף ערנסטע געדאנקען.

דער קאמוניזם, ווי יעדע עקסטרעמע ראדיקאלע אידעאלאגיע, האט א שטאר- קע אנציהונגס-קראפט אויף פערצווייפעל- טע נשמות. פערצווייפלונג שפילט ביים יודישען קאמוניזם אין זיין איינפלוס אויף א טייל פון דער יודישער יוגענד א גרוי- סע ראל.

דעם איינדרוק האבען אויף מיר גע- מאכט די יודישע קאמוניסטען אין לעמ- בערג. פערצווייפעלט בלאנדשוענדיגע, וואס זוכען דעם וועג ארויסצוקומען פון מאטעריעלער און מאראלישער ערעמקייט, קרעקונגען פון בעדריקונג און גייסטיגען צוזאמענלעבען און צוזאמען ארבייטען מיט גלייכגעזינטע פוילישע און אוקרא- אינישע חברים, וואס ווייסען נישט פון קיין ראסענהאס און פון קיין נאציאנא- ליסטען-שנאה. די עכטע הערצליכע חבר- שאפט פון די קאמוניסטישע ארעסטאנטען, אהן חילוק אויף גלויבען און נאציאנא- ליטעט, וועלכע איך האב געקאנט בעאָ- באכטען סיי אין לעמבערגער תפיסה, סיי אין אנדערע, וועלכע מיר האבען בעזוכט, בעדיינט פאר מיר א גרויס שטיק תשובה אויף דער פראגע: וואס ציהט די יודי- שע יוגענד צום קאמוניזם? — דאס שטרעבען נאך אנערקענונג פון זייער פולווערטיקייט אלס מענשען, וואס זיי בעפינען, דערפילט אין די אונטער-ערדישע קאמוניסטישע צירקלען, וואס בילדעט אזא סתירה צו דעם, וואס קומט פאר מיט יעדען אויף דער ערד.

* * *

אין דער תפיסה אויף דער באטארי- גא-גאס האבען מיר אנגעטראפען ר ײ ז און ב ר ע כ ע ר, צוויי יונגע סטודענטען, וואס וואבען מיט זייערע קלאגעס אויף דער לעמבערגער פאליציי אנגעמאכט א שטיקעל רעש. איך דערמאהן מיך ניט אן די אנדערע נעמען, אבער דאס געדענק איך, אז בעת ברעכער האט עטליכע וואכען נאך זיין ארעסט איינז געוויזען א פערוואונדעטען פוס, א ריווח פון דער פאליציי-בעהאנדלונג — ווי ער האט בעה- הויפטעט, האבען די אנדערע אלס עדות בעשטעטיגט, אז אדער זיי האבען גע- הערט שלאגען אויף דער פאליציי. ר ײ ז, א יונג איידעל יונגעל פון דער אכטער גימנאזיאל-קלאס, האב מיר אויסגעוויזען, מעהר צוליב יוגענדליכער הארציגקייט פאר זיינע שול חברים, ווי צוליב אמת'ער מיטשולד, זיך צו סאלידאריזירען מיט דער גאנצער קאמוניסטישער אפערע. א ליב קינד, וואס האט אפשר הייינט נאך א פאר יאהר תפיסה אבויצען, שוין עפעס תופס געווען וועגען קאמוניזם; דעמאלט האט ער אודאי חעניג-וואס געוואוסט.

א טיפישער מאל פון יענע יוגענדליכע „האכסטרעטער“, וואס מ'שיקט אין תפיסה אריין אהן א החפנות אויף א פאר יאהר, א פנים כדי זיי זאלען פון דארט ערשט, מיט א געבראכענער געזונדהייט און דערפאר מיט א געשטאהלטער שנאה ארויסקומען אלס טיכטיגע אגיטאטארען.

* * *

מאנכע לערנען די דעמאגאגישע אגי- טאציע תיכף אין אנהויב. אין די „ברי- גירקעס“ האב איך בעגעגענט אזא מיט בראשורען ליטעראטור געבילדעטען יונ- גען קאמוניסט.

ווען מיר זענען אריינגעקומען אין דער צעלע האט ער — א יונגערמאנטשיק מיט שווארצע האר און אין א „אינטעליגענטער“ בריל זיך א כאפ אויף געטון מיט א דרשה: — „מיר קאמוניסטען אנערקענען נישט די בירגערליכע וועלט ארדנונג און פאר דאס אויך נישט אייך אלס בירגערליכע פערטרעטער. אייגענטליך ווילען מיר צו אייך איבערהויפט גישט רעדען, ווייל איהר פערקערפערט דעם סיסטעם פון בעדריקונג פונ'ם פראלעטאריאט..." אייגענטליך... אבער — דא האט ער אנגעהויבען א לאנגע דרשה, וועלכע איז איהם א שאד געווען צו בעהאלטען פאר זיך.

ער האט זיך געקלאגט איבער דעם און יענעם. די קלאגעס האבען מיר שוין געקאנט, ווען זיי זענען פארגעבראכט געווארען אין א ווייניגער פרעטענציאנע- לען טאן האבען זיי געמאכט מעהר רושם און דערוועקט מעהר סימפאטיע.

* * *

זענען אפשר די באלשעוויקעס גערעכט, אז די פראפעסיאנעלע-אינטעליגענץ האט מאנכע כאראקטער-איינגענשאפטען, וואס מאכט זי אזוי אומסימפאטיש? איך ווייס עס נישט און מיר שטעהט עס אודאי נישט אן צוצוגעבען. נור אזוי פיל דער- מאהן איך זיך, אז נישט נור אויף מיר, נור אויף אלע מיטגלידער פון דער קא- מיסיע האט געמאכט א גרויסען איינדרוק א פראסטער ארבייטער, א יונגער מענש פון א יאהר 2 ביז 22, קליין און דאר אויסגעטרוקענט האט מען איהם געקאנט קויפען אלס א מציאה פאר 14. ער האט אין איינפאכע, רוהיגע, אבער זעלבסט- בעוואוסטע ווערטער דערצעהלט פאקטען, וואס האבען געגרוילט, ערשט נישט לאנג איז ער ארוים פון תפיסה און גלייך גע- קומען צו מיר נאך דערבענצען דאס, וואס ער האט דערצעהלט.

— „מיך ארט לעת עתה נישט — האט ער געזאגט — איך בין אין דרויסען, אבער ביי מיר האנדעלט זיך וועגען מיינע חברים. זעהט, העלפט זיי!“ — און מיט א שמייכעל האט ער צוגעגעבען: איבע- ריגענס קען מען נישט וויסען, מארגען קען איך ווידער זיין איינגעזעניג.

ער האט געטראפען. ביי די קומענדיגע מאסען-ארעסטען האב איך ארויסגעלעזען פון דער צייטונג זיין נאמען.

א פערברענטער היצקאפ. זיצענדיג ביי מיר אין שטוב און בעטענדיג ביי מיר א טובה האט ער זיך אומגעקוקט און דער- זעהענדיג צופעליג רויטע טאפעטען און רויטע פערטיערען אין מיין צימער, האט ער מיט א געלעכטערל, פון וועלכען עס האט געהילכט א אונטער-טאן פון אויפ- ריכטיגען אמת, צו מיר געזאגט: עס האט בעפעלט מיר! מען דארף אין זיינען האבען די דירה, זי וועט צונוץ קומען פאר א „משרעדי וויטשעקע“...

—0—

די ירושה אפּערע צוליב א צואה

פון דעם שעפער פון דער ראסען-טעאריע, פראפעסאר בארזשאני.

די טעג איז אין בודאפעסטער געריכט פארגעקומען דער פראצעס פון דער ירושה אפערע פון דעם פערשטארבענעם אנטי-סעמיטישען אונגארישען פראפעסאר בארזשאני, מיט וועלכער עס קאכט שוין א צייט לאנג גאנץ בודאפעסט.

ווי ס'איז שוין מיטגעטיילט געווען אין „לאדזשער טאגעבלאט", האט דער אנטי-סעמיטישער שגעון געבראכט דעם דער-מאנטען פראפעסאר אזוי ווייט, אז ער האט זיין איינציגע טאכטער שוין כמעט מעביר-נחלה געווען, מאכענדיג זי אין זיין צואה פאר'ן אונגווען-מאל-יורש נאר בתנאי, אז זי וועט חתונה האבען מיט א הונדערט-פראצענטיגען ארישען קריסט, און וועמענס אדערן עס דארף זיך ניט געפינען חלילה א טראפען יודיש בלוט.

צוליב דער דאזיגער אומגעלומפערטער צואה האט זיך נאכ'ן פראפעסאר'ס טויט אנטוויקעלט א שאַרפע רעכטליכע מחלוקה. דעם פראפעסאר'ס אלמנה האט אין נא-מען פון איהר מינדער-יעהריגער טאכטער געפאדערט פונ'ם געריכט מבטל צו מא-כען דעם דער-מאנטען תנאי אין איהר מאנ'ס צואה, טענה'דיג, אז עס איז נישט מעגליך וויסענשאפטליך פעסטצושטעלען, צי אין אימיצענ'ס אדערן געפינט זיך נישט א טראפען יודיש בלוט.

דעם פראפעסאר'ס קרובים דאגעגען ווענען, פארשטעהט זיך, פאראינטערע-סירט, אז די צואה זאל יא ערפילט ווע-רען, ווארום נאר אזוי האבען זיי א האפ-נונג צו בעקומען א חלק פון דעם פרא-פעסאר'ס צעהן-מיליאן-דעגדיגער ירושה.

תחילת האט מען געגלויבט, אז די קלאגע פון דער רייכער יתומה האט בלויז א טעאָרעטישע בעדייט אלס א בעווארע-ניש געגען דער מעגליכקייט פון וועלכע ס'איז שוועריגקייטען ביי א שפעטערדי-גען שידוך. ווי ס'האט זיך אבער דאן ארויסגעוויזען, האט די-ילין שוין פאר-אויס שוין א חתן, און דוקא א גע-שמד'טען יוד, און ווען זי זאל מיט איהם טאקע חתונה האבען וואלט זי — לויט

די טעאריע האט זיך גוהם נעווען אן אנטיסעמיטישען געלעהרטען, זיין טאכטער האט חתונה מיט א יוד.

דער מאדנער צואה — געמוזט פערלירען איהר מיליאַרדען-ירושה.

בעת'ן פראצעס אין צוויילען געריכט-הויף, האט שוין בארזשאני זיך געוועהרט מיט הענד און מיט די פיס געגען דעם פארלאנג פון איהר טויטען פאטער, אז איהר חתן זאל זיך לאזען מאכען א בלוט-אנאליזע אום פעסטצושטעלען צי ער איז א ריינער, א כשר'ער ארי'ער. זי האט דער-ביי אויך אנגעוויזען אויף דעם פאקט, אז ביים דער-גרינטלען פון די העל-

דישע טיטולען פרעגט מען נים נאר וועגען דער ראסע, און עס בעווייזען זיך אויך יודישע אריסטאקראטען. און ביי א חתן פון א בי-גערליכער משפחה איז שוין איבערהויפט נים מעגליך פעסטצו-שטעלען גענוי זיין שטאמבוים. אזוי האט מען, למשל, דערוויזען, דעם אמאליגען דייטשען רייכסקאנצלער בעטמאן-האל-וועג, אז ער האט אין זיך יודיש בלוט. איהר פאטער האט די יודען שטארק גע-האסט, און זיין פאנאטישער יודענהאס

האט איהם פערשטעלט די אויגען, נים צו זעהן וואס ער טוט מיט זיין צוואה.

דער פערטרעטער פון דעם פראפע-סאר'ס איבריגע יורשים האט פארלאנגט, אז די צואה זאל בלייבען גילטיג, ווייל דער טויטער פאטער האט געלעגט דעם גרעסטען געוויכט דערויף, אז זיין איינ-ציג קינד, וועלכעס ער האט ליב געהאט, ווי זיין גאנץ לעבען, זאל חתונה האבען מיט א ריין-ראסיגען ארישען.

אויך די בודאפעסטער אוניווערזיטעט, פאר וועלכער ס'איז אין דער צואה בע-שטימט א חלק ירושה, אויב די טאכטער בלייבט נים די איינציגע-יורש'טע — אויך זי האט געשיקט אין געריכט א-מין איהרען א פערטרעטער. דער דאזיגער פערטרעטער האט ארויסגעזאגט די מיי-נונג, אז ס'איז יא מעגליך צו דער-ווייזען וויסענשאפטליך די יודישע בלוט-מישונג.

דאס געריכט האט זיך אבער נים גע-לאזט איבערצייגען פון די געגנערישע ארגומענטען און האט געפסק'נט, אז דער דער-מאנטער תנאי אין דעם פראפע-סאר'ס צואה איז נים גילטיג און אז די גאנצע ירושה פאלט ארײַן צו דער טאכ-טער אהן א שום תנאי, מחמת יעדע בע-גרענעצונג אין א צואה איז נים מאַראַ-ליש.

א חוץ דעם איז פעסטגעשטעלט געווא-רען, אז דער פערשטארבענער פראפעסאר בארזשאני איז אין די לעצטע 2 יאהר פון זיין לעבען געקומען צו דער איבער-צייגונג, אז ס'איז פאלש זיין טעאריע בנוגע דער ריינראסיגקייט פון די מאד-יאַרען און ס'איז אונמעגליך צו דער-ווייזען וויסענשאפטליך די ריינקייט פון וועלכער ס'איז ראסע.

די פרעסע האט זיך דערמיט בעשעפטיגט די אויסטערלישע ירושה-אפערע, וועלכע האט אויפגעטרייסעלט די גאנצע בודא-פעסטער געזעלשאפט.

דעם פראפעסאר'ס קרובים האבען אבער נאך נים פערלוירען די גאנצע האפ-נונג און גרייטען צו אַפּעלירען געגען דעם דערמאנטען געריכטליכען פסק-דין.

צי שיקט טאקי די זון ווארימקייט און ליכט אויף דער ערד?

די נייעסטע טעאריע פון א איטאליענישן געלעהרטען, וואס האלט, אז די ערד ווארימט זיך אליין אן.

דאס פראבלעם בנוגע דער געוועלטי-גער ענערגיע, וואס די זון שטראהלט פון זיך ארויס אין דער פארם פון ליכט און ווארימקייט שוין זייט מיליאנען יאהרען אהן אויפהער, הערט נישט אויף צו אינ-טערעסירען די געלעהרטע.

אויב די זון וואלט געווען בעשטאנען פון א ריזיגער מאסע קויהלען, וואלט זי פאנדערטמאלאנגען, נישט קוקענדיג אויף אזא גרויסער מאסע קויהלען זיך געמוזט אויס-ברענען אין מיליאנען יאהר צייט, נע-מענדיג און אלס די גרויסע ענערגיע פון ליכט און ווארימקייט, וואס זי שטראהלט פון זיך ארויס.

אויב מען וואלט אפילו אנגענומען, אז אונזער ערד בעשטעהט פון א גרויסער מא-סע ראדיא-אקטיווע עלעמענטען, וואלט אבער די זון סוף כל סוף זיך געמוזט אנ-הויבען צו קירצערן און דערמיט ממילא פערקלענערן איהר ענערגיע פון ליכט און ווארימקייט.

די ווירקליכקייט צושטערט אבער די אלע טעאריעס און די געלעהרטע פון דער גאנצער וועלט ברעכען זיך די קעפ איבער אט דעם רעטעניש.

און דער לעצטער צייט איז דער אי-טאליענישער געלעהרטער פראפעסאר ווי-סענטיני ארויס מיט א גאנץ נייער טעא-ריע, וואס איז זעהר אריגינעל און אינ-טערעסאנט. ער זאגט, אז אונז דאכט זיך בלויז, אז די ווארימקייט און דאס ליכט קומען פון דער זון. ער האלט פאר א טעות די מיינונג, אז די ענערגיע פון ליכט און ווארימקייט זאל זיין דער פועל-יוצא פון א כעמישען פראצעס, וואס קומט פאר אינעווייניג פון דער זון-קויגעל.

אונזער אטמאספערע — זאגט דער דאזיגער געלעהרטער — שאפט אליין ליכט און ווארימקייט, שטעלענדיג אזוי ארום א ווידערשטאנד די קאלטע און איהגלאשענע שטראהלען פון דער זון. אונזער ערד בעקומט יעדע מינוט אויף יעדען קוואדראט-סענטימעטער פון איהר אויבערפלאך אזא מאס ליכט פון דער זון וואס איז גענוג אויפצוהויבען די טעמ-פעראטור פון 2 גראם וואסער אויף איין גראד צעלזיוס.

דער פון איז צו דרינגען, אז די ערד, וואס איז נאר איין פלאנעט, און דערצו זעהר א קליינער פונ'ם זון-סיסטעם, שלינגט איין אזא ריזיגע מאס ווארים-קייט, וואס עס וואלט אויף א לענגערער צייט נישט געקאנט צושמעלצען די גרעס-טע זון, וואס וואלט געגליהט, ווי קויהלען.

אין פאריז ווארט מען שוין אויפ'ן זומער

און אויף די 30,000 אמעריקאנער, וואס קומען אהין ווי די שוואלבען.

נ. פראנק שרייבט אין „טאג": איצט איז אראבגעקומען קיין פראנקרייך גע-נעראל גרינלוי, דעלעגאט פונ'ם „אמע-ריקאן לעגיאן", צוצוגרייטען דאס קומען אהער צום קינפטיגען זומער פון דרייסיג טויזענד אמעריקאנער.

דער אמעריקאנער איז א פראקטישער מענש און ארבייט פראקטיש. גענעראל אלבערט גרינלוי איז געווען אין פראנק-רייך קאמאנדאנט פון דער אמעריקאני-שער ארמיי און איהם זענען בעקאנט די פראנצויזישע אומשטענדען. ווייסט ער אז זיינע דרייסיג טויזענד לאנדסלייט — חוץ אנדערע — וועלען זיך ניט קענען בעגנוגענען מיט אבי וואס און ער קומט — בכבודו ובעצמו — זיי צו מאכען א זארגע.

שוין אין יאהר 1925 האט די קאנפע-רענץ אין אמאהא ארויסגעטראגען א וואונש, אז די קאנפערענץ פון 1927 זאל פארקומען אין פאריז. די קאנפערענץ פון פילאדעלפיע האט אין חודש אויגוסט בעשטעטיגט און פערשטארקט דעם דאזיגען וואונש. תיכף ווי די קאנפערענץ איז אפ-געהאלטען געווארען, האבען זיך צוואנ-ציג טויזענד פריוויליגע — געמאלדען צו קומען קיין פראנקרייך. די רשימה איז נאך ניט געשלאסען. דער אמעריקא-נער לעגיאן האט שוין דערהאלטען פיער און צוואנציג שיפען פאר דער רייזע.

פארוואס האט דער אמעריקאנישער לעגיאן אויסגעקליבען דוקא פאריז?

אויף דעם ענטפערט דער גענעראל אזוי:

„גאנץ פשוט: אונזערע לעגיאנערען האבען נאך אין זיך בעהאלטען א גרוי-סע ליבע צו פאריז, צו פראנקרייך, צום פראנצויזישען פאלק".

אז מ'וועט לעבען; וועט מען זעהן.

זעהן ווי די אמעריקאנער וועלען זיך איינארדנען אין פראנקרייך...

געוויס וועלען זיי אראפקומען ווי „זיגער". — א מין עקספעדיציע, א פא-ציפיסטישע מלחמה: מיט אייגענע שיפען, מיט אייגענע קאמאנדירען, מיט אייגענע שפיטאלען — אלץ אייגענעס.

אזוי ווי יעדער איינער פון די אמע-ריקאנער פיהרט מיט מיט זיך זיין קאס-טען, וועלכער איז א מוסטער פון גוטער ארדנונג און וואשאַרישער אויסגערע-כענטקייט, אזוי וועט דער גאנצער אמע-ריקאנישער קאלעקטיוו מיט זיך מיט-ברענגען א גאנצען און פולשטענדיגען רייזע-סערוויז...

זיי קענען נאך אמאל מיטברענגען, די אמעריקאנער, אויב ס'וועט ניט קלעקען קיין דירות פאר זיי, אייגענע וואלקענ-קראצערס, וועלכע זיי וועלען אנידער-שטעלען אויפ'ן ערשטען, בעסטען, פריי-ען ארט אין פאריז...

און טאמער איז קיין פלאץ ניטא אין דעם ענגען פאריז, קענען זיי נאך, צוליב כבוד פאר זיך אליין, אפשטעלען אויף א מינוטקעלע אונזער אייפעל-טורם, אונזער קרוין, און דארט אויפשטעלען זייער לא-גער... שפילט זיך מיט אזעלכע אמערי-קאנער.

פאריז איז טאקע ענג, נישקשה, זיי וועלען אבער געפינען פלאץ...

* * *

א שטימע פון קבר.

א מעשה פון איין-און-צוואנציג יאהר.

א מעשה מיט א ירושה.

א ירושה, וואס קלעפט זיך ווי א שטיק פוטער.

אין יאהר 1905 שטארבט אין סענט-עטיען מאדאם בערטאן. מ'ווייסט, אז די געשטארבענע האט געהאט א פערמעגען פון א מיליאן פראנק (געלד פראנקען!). מ'ווייסט אויך, אז דעם 25-טען מאי 1905 האט זי געמאכט א צוואה, לויט וועלכער זי ערקלערט פאר איהר יורש'טע איהר ערציהונגס-טאכטער קלאדין שוואן, וועל-כע איז דעמאלט אלט געווען 4 יאהר. אבער וואו איז אהינגעקומען די צוואה? א יאהר איז פאראיבער.

די עלטערן פון דער ערציהונגס-טאָ-כטער האבען געהאלטען אין בעוויינען די געשטארבענע מאדאם בערטאן און די פערשוואונדענע צוואה.

געהט אזוי אנ'ארימער טייכעל אויפ'ן מארק קויפען פוטער. פלוצלינג זעהט ער אויף זיין פוטער א שטיקעל פאפיר מיט געשריבענע אותיות. וואס איז דאס? — די צוואה פון מאדאם בערטאן.

די עלטערן פון דעם בעגליקטען מע-דעל ווענדען זיך באלד צו דער יוסטיץ. די יוסטיץ אין פראנקרייך איז אבער א פערשוין, וואס איילט זיך ניט און עס קומט אן שווער איידער מ'רייסט עפעס ארויס פון איהרע ציינער. אפלאזען אזא פעטען ביסען איז אבער ניט קיין קונץ. ווענדעט זיך די פאמיליע צום בעריהמטען אדוואקאט לאבארי. דער לעצטער ווארפט זיך ארײַן אין פוטער-פראצעס ווי אינ'ם בעריהמטען דרייפוס-פראצעס און געווינט איהם. קלאדין שוואן קריגט דעם מיל-יאן פראנק. עלטערן און קינד איז אבער צו ווייט. אויסצושטעהען דעם פראצעס האט גע-בען די עלטערן אנגעבארגט דרייסיג טויזענד פראנק, וועלכע זיי האבען ניט אבצוגעבען...

היינט איז שוין קלאדין שוואן א פער-הייראטע פרוי אין קרוי-רייך. ווענדעט זיך דער באלער צום געריכט און פא-דערט די דרייסיג טויזענד פראנק. מאכט די נגידה'טע: „ווי גרויס די טובה זאל ניט זיין דורך דעם, וואס איהר האט גע-בארגט מיינע עלטערן די דרייסיג טוי-זענד פראנק, בין איך אייך גארניט שול-דיג. ארטיקעל 457 פון ציוויל קאדעקס זאגט, אז מ'קען ניט בארגען פאר א מינדעריעהריגען זוהן אהן דער הסכמת פונ'ם פאמיליע-ראט און דער בעשטעטי-גונג פון ציוויל-טריבונאל".

און אז זי איז „קאָדעקסליך" ניט שול-דיג, צאהלט זי ניט.

אימיצער האט אמאל געזאגט:

„וואס רייכער מ'איז, אלץ גערעכטער איז מען"!

* * *

געשטארבען איז דער פראנצויזישער גארקי. 77 יאהר איז ער אלט געווען. געהייסען: זשאן רישפען.

געבוירען איז זשאן רישפען אין מעדעא, די אראבישע געזעלשאפט האט איהם ניט געשמעקט און ער איז געקומען: יונג, פריש, טאלאנטפול, קיין פראנקרייך.

דא קומט ער אן אין דער העכערער נארמאל-שול, אבער באלד פערלאזט ער זי און נעמט פיהרען א לעבען אלא דזשעק לאנדאן: האנדעלט, וואנדעלט, פיהרט א זיגלאז לעבען. היינט א מאט-ראז, מארגען א שיף-פאקער.

זשאן רישפען האט געשריבען אלץ: דראמען, ראמאנען, אימפרעסיעס. אומעטום בלאזט פון איהם א לירישער ווינט, אט דער גרויסער ווינט, וואס בעפליגעלט איהם, באזעלט איהם. רעאליזם און לי-ריק געהען ביי איהם צוזאמען, טאנצען צוזאמען ווי איין פערעל. דיכטער ביז אין דער פראזע.

בעריהמט איז ער געווארען דורך זיינע „לידער פון בראדיאגעס", וועלכע האבען אין זיך אויסערגעוועהנליכע פרישקייט. מ'לייענט יעדע זייט מ'בייסט איין אין א זאַטיגען עפעל. דער עפעל צערינט זיך אין זאפט איבער'ן מויל. פאר די דאז-גע לידער האט מען דעם יונגען ריש-פען מכבד געווען מיט דרייסיג טעג תפיסה. אבער איז דאס קליינע סקאנדא-לעכעל געווען א סגולה צו זיין בעריהמט-קייט.

אזוי ווי דער יונגער פרענעלדיגער רישפען האט ליב (געהאט!) בראדיאגעס, אזוי האט ער פיינט (געהאט!) בורזשוי-עס.

„אייערע ליבעס, א. בורזשויען זענען ווייכע קיזען,

אונזערע האבען א'ם מיט אלקאהאל, א'ם פול מיט כוואליעס"...

דער דאזיגער בראדיאגא איז אליין אויף דער עלטער געווארען א בורזשוי. ארײַן אין דער „אקאדעמיע פראנסעז" און אנגענומען די זיטען, און האלטונג פון א מענש און זיין שטאנד. די פסיכא-לאגיע פאסט זיך צו ווי א קלייד.

איז דעם טאלענטפולען אלטען געווען גוט און שלעכט: גוט, ווייל א בורזשוי צו זיין איז פארט ניט שלעכט, — שלעכט, ווייל ער איז פשוט געבוירען געווארען צו זיין א פע-ונד-ביק, א וואנדערער, א ציגיינער, א בראדיאגא...

ניט איין מאל האט ער געוויס צו זיך געזאגט:

„ווארף פון זיך אראפ, פאטש, דיין שטייפען קראגען, דיין באל-פראק, דיינע געפרעסטע הויזען, און ווער צוריק דאס וואס דו ביזט — א דיכטער פון פרייקייט, א דיכטער פונ'ם ציגיינער. א דיכטער פונ'ם אפגעריסענעם, אבגעשליסענעם"!

נישטא מעהר דער אלטער פיידיגער רישפען!

פערמאך איך די אויגען און איך זעה איהם קלאר: אט שטעהט ער דער קליי-נשיקער, אויף א פאר נערוועזע, קורצע פיס, זיין גאנץ וועזען איז קליין, שוואך ווי א פייגעלע. א פייגעלע מיט גרויסע וויזיאנען. אויף זיין קליין, אומדרייסט קערפערל ליגט אבער א גרויסער, שווע-רער קאפ — צו-גרויס פאר אזא קער-פער. אבער ניט צו-גרויס פאר'ן ליריי-שען עצעם, וואס רייסט זיך פון איהם וואלקענוויז, שטיקערווייז, כוואליעס-ווייז...

* * *

פראנקרייך האט זיך דערמאנט אן...

(ענדע זעה זייט 6).

די געהיימניש[…] פון יענער נאכט...

שפאַנענדער ראמאן פון לאדזשער לעבען.

פון לעאן פייערמאן.

קורצער אינהאלט פון די ערשטע קאפיטל[…]

דער פערזיצער פון א גרויס מאנופאק-טור-געשעפט אין לאדז, לעאן פינקעל האט אין „מעטראפאל" געוואלט האבען א „ראנדקע" מיט אסתר פינמאן, מיט וועל-כער ער האט זיך בעקענט אויף א טאנץ באל אין „פילהארמאניע". די „ראנדקע" איז נישט פארגעקומען, ווייל פ.-ל. פינ-מאן איז נישט געקומען.

צומארגענס 6 פארטאגס האט דער בעאמטער פון דער קרימינאל-פאליציי, טמאשעווסקי בארעמבסקי, געפינען פינק-לען אנ'ערמארדעטען אויף די טרעפ פון הויז אויף פאלודניאווא 42, וואו פינקעל און בארעמבסקי האבען געוואוינט.

אויפ'ן ארט פון מארד בעת דער פא-ליציי-אישער אויספארשונג, ווערט אלס ערשטער פערהערט דער פעטער פון ער-מארדעטען.

יאנקעלעס ערקלערט פאר אויספאר-שונג, אז מיט צוויי טעג צוריק פאר'ן מארד איז פינקעל געווען אויסערגעווענליך צעשטרייט און זיך קנאפ אונטערגעהערט מיט'ן געשעפט. ער האט זיך געקריגט מיט זיין שותף, אז געוויסען ארטור קאהן צוליב עפעס א פרוי. ווער די פרוי איז ווייסט נישט ראוענבלום. דער סטרוזש פון הויז דערציהלט, אז פינקעל איז אומגעקומען ביינאכט א צעשטרויטער, ער איז נישט גלייך ארויף צו זיך אין וואוינונג, נאר צוריק ארויס און איז געגאנגען אויפ'ן הויף און דערנאך ערשט אהיים. ווייטער זיינען קען מען נישט אריין און נישט ארויס אין דער זעלבער נאכט. מעהר האט דער סטרוזש נישט געזעהן.

[…]צעהלען וועגען מארד. סענסאצ[…] בלייבט שטעהן ווי פאר א רעט[…] און נישט פארהאן די מינדעסט[…] פון דערגעהן דאס געהיימניס פ[…] פרעגען. עס איז נישטא קיין […] לוגיע צו פיהרען די אויספאר[…] א נונספיגען רעזולטאט. קאמיס[…] גונג קלויבט אויס די פעהיגסטע[…] וועלכע זאלען זיך פערנעמען מ[…] ווירקלען דעם געהיימניספולען, ש[…] קנויל. דערווייל ווערט די גאנצ[…] אויפגערודערט מיט דעם מאר[…] טוס, וואו מען געהט און שטעה[…] דער גאס, אין רעסטאראנען, און[…] אומעטום רעדט מען וועגען ד[…] קומענעם פינקלען, וועלכען די[…] כחרים האבען געקענט, ווייל ז[…] געפיהרט מיט איהם געשעפטען[…] איז דער מערדער? — אט די[…] שטעהט אלעמען אויף די ליפען[…] דאקציע „לאדזשער טאגעבלאט"[…] לאנערט מיט זיינע לעזער, וו[…] געקומען געוואהר ווערען אויסצ[…] וועגען מארד און, דער עיקר[…] הצום דעם מערדער געלאפט.

די רעדאקציע האט ארוי[…] עטליכע רעפארטער-ען אויפ'ן[…] מארד. די רעפארטערען האבען[…] שטעלט אין פערבינדונג מיט'ן[…] שונגס-אמט און געהיים גע[…] מיט די קרובים פון ערמארדעט[…] אינפארמאציעס פון פאליציי[…] רעדאקטאר. דער רעדאקטאר[…] ידיעות מיט די לעזער.

(5-טע פארטזעצונג).

פירטער קאפיטעל.

ווער איז זי?

די ערקלערונגען פון די עדות האבען גארנישט געבראכט[…] קאמיסאר ווארנינג, וועלכער האט געפיהרט די אויספארשונג פון דעם דאזיגען […] געשעהעניש, איז געשטאנען פאר א רעטעניש.

נישט דעם גרונד און נישט די סיבה פון מארד זענען געווען בעקא[…]

נ'ך מזהר — ביז-אהער איז אפילו נישט געווען אויף וועמען צו[…] א פערדאכט, ס'איז נישט געווען קיין שום ספור, וואס זאל אנווייזען אויף[…] ווי אויף דעם מערדער.

ווער האט ערמארדעט פינקלען אין סארוואס? — אט דאס זענען ג[…] פראגען, וועלכע האבען פעראינטערעסירט נישט בלויז דעם אויספארשונגס-[…] די גאנצע שטאט.

אין דעם צונויפגעקליבענעם מאטעריאל האט דער קאמיסאר ווארנינג[…] א קליינגקייט, וואס האט געצויגען אויף זיך זיין אויפמערקזאמקייט. ד[…] קליינגקייט איז געווען יענע געהיימניספולע פאטאגראפיע פון דער פר[…] פינמאן, וועגען וועלכער עס האט געערעדט יעדער עדות, דערמאנענדיג איה[…] אין צוזאמענהאנג מיט די לעצטע איבערלעבונגען פון ערמארדעטען פינקעל[…]

ווער איז געווען יענע געהיימניספולע דאמע? וואס האט זי פערבינד[…] ערמארדעטען? ווי אזוי האט אויסגעזעהן איהר פערגאנגענהייט און וו[…] א שייכות האט זי געהאט מיט'ן רעטזעלהאפטען מארד?...

די דאזיגע פראגען האבען נישט געגעבען קיין רוה דעם קאמיסאר[…] ער האט וועגען איהר געוואוסט נאר אזוי פיל, אז זי איז פערפיהרערי[…] אז זי וואוינט אויף דער אגראדאווא-גאס, אז זי שטאמט פון א חסיד'ישער[…] און אין לעצטען אווענד פאר'ן מארד איז זי נישט געקומען אויף דער[…] אין מעטראפאל.

רופען זי אין אויספארשונגס-אמט און אזוי נאך באלד איהר אויס[…] מאכען, אז די פאליציי אינטערעסירט זיך מיט איהר?..

דאס וואלט געווען ריזיקאליש. קאמיסאר ווארנינג האט געפיהלט אינס[…] אז אסתר פינמאן וועט ווייזען דעם וועג צו פינקעל'ס מערדער. ער האט[…] מורא געהאט, אז דאס מעדעל זאל זיך איהם נישט ארויסגליטשען פון ד[…] אז זי וועט ענטלויפען און דעמאלט וועלען צוזאמען מיט איהר פערשוואונ[…] שפורען.

און דעריבער האט קאמיסאר ווארנינג אויסגעקליבען אנ'אנדערען וועג[…] צומארגענס האט ער גערופען צו זיך פערעמבסקי'ן און געזאגט צו א[…]

— הער סטאניסלאוו... איך לעג ארויף אויף אייך א שווער שטיקל א[…] צי האט איהר נאך איינגעפלאנטען פון מארד אויף פאלודניאווא 42?...

— יא... די געהיימניספולע געשיכטע אינטערעסירט מיך זעהר שטארק[…] מעהר דערפאר, ווייל פינקעל איז געווען מיין שכן...

— און צי ווייסט איהר, אז דא איז פערמישט א פרוי?

— איך ווייס... זי הייסט אסתר פינמאן... איך הייס דערפון...

— וועגען איהר געהט עס איינגענטליך — האט געזאגט קאמיסאר[…] אויפשטעהענדיג פון דער שטוהל און דערנעהענטערענדיג זיך צו פערעמבס[…] איהר מוזט אויף איהר אכטונג געבען!... עס איז אייך נישט ערלויבט זי[…] זען פון אויג... ווי אזוי איהר וועט עס מאכען — איז אלץ איינס... איך[…] אויף אייער פערשטאנד און אייער ביז-אהעריגער ארבייט... יעדען טאג מוזט[…] מיר ברענגען אנ'אויספיהרליכען ראפארט...

— איך פערשטעה, הער קאמיסאר — האט געענטפערט פערעמבסקי[…] דאזיגע פרוי איז מיר גלייך פערדעכטיג געווארען... איך האב געפיהלט, א[…] מוז שטעקען דער שליסעל פון רעטעניש... איך האב אפילו וועגען איהר נייע[…]

— וואס האט איהר? — האט געפרעגט קאמיסאר ווארנינג מיט א בא[…]

אינטערעס — איך ווייס, אז אין דער פאמיליע פינמאן הערשען מאדנע בעצי[…] דער פאטער איז א גרויסער תלמוד-יסט... ער לעבט דערפון, וואס ער בעקומ[…] פון אמעריקא פון זיינע קרובים... ער האט שוין א נישט-קשט'דיג קאפ טאל[…] זענען דארט דא. אסתר און אהרן... דאס איז א מאדנער טיפ דער אהרן. א נגאנ[…] ער אלט 25 יאהר... ער איז נעגאנגען אין די דרכים פון זיין פאטער... גאנ[…] זיצט ער אין בית המדרש... ער איז זעהר ווייט פון דער היינטיגער יודישער י[…] ער איז איינ'ג פערטיפט אין „קאבאלא" (קבלה)... ער לעבט נישט בשלו[…] דער שוועסטער און ער האסט זי, ווייל זי פארבט זיך און פודערט זיך אין[…] זיך עלעגאנט...

— איך פערשטעה... — האט געזאגט קאמיסאר ווארנינג, אויפה[…] אויפמערקזאם פערעמבסקי'ס ווערטער.

— דאס, וואס איהר האט מיר דערצעהלט, איז זעהר וויכטיג און זע[…] אז איך בין געווען גערעכט... די דאזיגע פרוי דארף מען אויפקלערען...

איהר מוזט זי האבען אויפ'ן אויג.

(פארטזעצונג פאלגט).

לאדזשער כראניק.

וועגען פערקלענערן די שטראפען פון אפגעשלעפטע שטייערן.

(§) פרייטאג האט זיך צום ווינצע-פרעזידענט וואיעוואדזקי געווענדעט א דעלעגאציע פון סוחרים - דעטאליסטען און קאנסומענטן וועגען אפטשעלע שטייער-פראגען. אזוי איז בעריהרט געווארען די פראגע וועגען דעם אויפהערן פון איינצאהלען קאמונאל-שטייער. די דעלעגאציע האט געבעטען צו פערקלענערן די שטראפען פון אפגעשלעפטע שטייערן אויף 1 פראצ.

פעראָרדנונג פון אינערן-מיניסטעריום וועגען רעגיסטרירען די גריפע-קראנקהייטען.

אין די נאהענטסטע טעג וועט ארויס א פעראָרדנונג פון אינערן-מיניסטעריום וועגען רעגיסטרירען יעדען פאל פון דער גריפע-קראנקהייט.

די פעראָרדנונג וועט גאר הל זיין אויף שטעט פון איבער 25 טויזענד איינוואוינער.

שטילשטאנד אויפ'ן מארק פון וואלענע סחורות.

(א) אויפ'ן לאדזשער מארק פון וואלענער סחורות הערשט א פולשטענדיגער שטילשטאנד. דיפ אפריקען ארבייטען אבער איינטיינסיוו, ווייל אין צוהויב פרילינג האט מען אויף בעשטעלונגען. די בעשטעלונגען מייגען סוחרים פון משעכיען און רומעניען.

צוויי ענטלאפענע זעלנער

גרינדען א גנבים-באנדע און מאכען זיך א נעסט אויפ'ן אלטען בית-החיים.

זיי ווערען ארעסטירט און פער'משפט צו דריי יאהר טורמע.

(—) אין דער נאכט פון 12. סעפטעמבער האט די פאליציי אונטערגענומען אן אבלאווע אויף גנבים. איינוגע פאליציאנטען זענען דורך א זייגער ביינאכט געשיקט געווארען אויפ'ן בית-החיים אויף וועסאלא גאס. און ווירקליך האבען זיי בעמערקט ליכט נעבען א מצבה צווי פעה-שוינגען. זיי האבען זיך ארויסגעוויזען פאר לאנג-געזוכטע גנבים וואצלאוו נאוואצק, 24 יאהר אלט און וולאדיסלאוו קושעווסקי, 25 יאהר.

ביידע זענען אנטלאפענע פון מיליטער און די זשאנדארמעריע זוכט זיי שוין א לענגערע צייט. נאכדעם, ווי זיי זענען אנטלאפען פון מיליטער האבען זיי ארגאניזירט א גרויסע גנבים-באנדע, צוויי שען וועלכע עס האבען זיך אויך געפונען „פאר-לייט", ווי קאסען-פרעקער, בוי-דעם-גנבים א. א. וו.

א לענגערע צייט האט די גנבים-באנדע, פון וועלכע די צוויי אנטלאפענע דעזערטירען זענען געשטאנען אין דער שפיץ, אפעררירט אין צענטרום שטאט, אויספיהרענדיג א גאנצע ריי בעריהמטע און דרייסטע גנבות.

נאכדעם, ווי איינינע פון דער חברותא זענען ארייגעפאלען אין די הענד פון דער פאליציי און דורכ'ן געריכט פער'משפט געווארען צו לאנגער-טערמיניגער תפיסה, זענען די צוויי אנטלאפענע זעלנער, מורא האבענדיג, אז זייערע ארעסטירטע חברים, זאלען זיי נישט אויסגעבען, אוועק קיין זגערזש.

דארט זענען זיי בעגאנגען א גאנצע ריי קלענערע גנבות. די זגערזשער פאליציי איז געקומען אויף זייער שפור און זיי געוואלט ארעסטירען. די צוויי גנבים דעזערטירען האבען זיך ארויסגעגליטשט פון די הענד פון דער פאליציי און צוריק אוועק קיין לאדז.

אין לאדז האט זיי געזוכט די זשאנדארמעריע און די פאליציי. מורא האבענדיג, מען זאל זיי נישט כאפען, זענען זיי געשלאפען יעדע נאכט אויפ'ן אלטען יידישען בית-החיים אויף וועסאלא גאס.

ענדליך זענען זיי ארעסטירט געווארען. נעכטען איז פארגעקומען זייער פראצעס אין קרייז-געריכט. ביידע זענען פער'משפט געווארען צו 3 יאהר טורמע.

חוץ דעם וועלען זיי אונקירצען נאך אמאל שטעהן פאר'ן מיליטערישען קריגס-געריכט, וואו זיי וועלען גע'משפט ווערען פאר אנטלויפען פון מיליטער.

—o—

וועלכע יאהרגאנג וועלען היי-יאהר געהן אויף איבונגען?

(א) ווי מיר דערוויסען זיך, וועלען די מיליטערישע איבונגען אין היינטיגען יאהר פארקומען פון אפריל ביז אקטאבער.

עס ווערט געפלאנט צו רופען די רעזערוויסטען 1899 און 1900 פון אלע מינים געוועהר, און וועלכע די איבונגען אין אין יאהר 1926 אבגעלעגט געווארען. עס ווערט אויך געפלאנט צו רופען די רעזערוויסטען פון יאהר 1902, אבער נאר א טייל פון זיי.

די איבונגען וועלען דויערן צו 4 וואכען.

—o—

צוזאמענפאהר פון די שאצונגס-קאמיסיע פון דער גאנצער לאדזשער וואיעוואדזשאפט.

(ע) זונטאג, ד. 30 יאנואר וועט אין לאקאל פון סוחרים-פעראיין, פעטריקאווער 73, פארקומען א צוזאמענפאהר פון די מיטגלידער פון די שאצונגס- און אפ-רופונגס-קאמיסיעס אין דער גאנצער לאדזשער וואיעוואדזשאפט. אין דעם צוזאמענפאהר וועלען אויך אנטייל נעמען פארשטעהער פון א גאנצער רה ווארשאווער סוחרים-ארגאניזאציעס. עס וועלען בעהאנדעלט ווערען די שאצונגס-קאמיסיעס. היופט-זעכליך וועגען דעם, אז די שאצונגס-קאמיסיעס זאלען האבען מעהר אויטאריטעט. צווישען די סוחרים זענען פארהאן מיינונגען, אז דער גרעסטער טייל פון די שאצונגס-קאמיסיעס שטעהען נישט אויף דער הויך פון זייער אויפגאבע.

די מערדער פון יימיטע-הענדלער חיים סלאמקי שטעהען איבערמארגען פאר'ן געריכט.

עס דראהט זיי א שטראף ביז 12 יאהר שווערע טורמע.

(ג) דעם 23 אויגוסט 1926, 10 א זייגער אין אוונט איז, ווי אנגעוויזען לעצטע נעיענקע, אין באלוט פארגעקומען א מארד, וואס האט אויפגערודערט די גאנצע דאמאלינע געגענד.

די לעזער פון „לאדזשער טאגעבלאט" געדענקען נאך גוט אין זכרון די דאמאלסדיגע שוידערליכע פראצעדור. דער יונגער חיים סלאמקא, א שמאטע-הענדלער פון מלינארסקא 19, א טאטע פון 3 קליינע קינדער, האט אלס נייטראלער מענש געמאכט שלום מאכען צווישען צוקריגטע מענשען און דערפאר איז ער אומגעקומען אויף א גרויזאמען אופן א-ליסנע-הענדיג פון שענק-הויז אויף בזשעזשינער גאס, זענען אויף איהם אנגעפאלען עטליכע פערשוינען, וועלכע האבען זיך גע-וואָרפען אויף איהם מיט מעסערס און איהם געמאכט טויטע, שטעכ-פליכע וואונדען. אבגעהענדיג און בלוט, האט דער פערוואונדעטער סלאמקי גענומען אנטלויפען. די מערדער האבען אבער איהם ווייטער נאכגעיאגט, שטעכענדיג איהם אין האלז און אין פלייצע. מיט די לעצטע כוחות איז סלאמקי ארייגעלאפען אין הויף פון מלינארסקא 8, זיך צוגעשארט צו דער טיר פון קצב גבריאל זילבערשאץ און אויסגערופען: „גנבים יאגען מיך".

ערשט אין ה' זילבערשאצ'ס וואוינונג האט סלאמקי בעקומען די ערשטע הילף. עס איז תיכף אלא-מירט געווארען די פאגאטאווע, וועלכע האט דעם פערוואונדעטען אבגעפיהרט אין א גוטס'ען צושטאנד אין שפיטאל אויף דרעווואנאווסקא גאס. אויפ'ן וועג צום שפיטאל איז סלאמקי געשטארבען.

די ידיעה האט אין יידישען בעלום געמאכט ווי א דונער און מיטען שעהנעם טאג. נאך אין דערזעלבער נאכט זענען די ארומיגע גאסע פערהילט געווארען פון יאמער-געשרייען.

די פאליציי האט אונטערגענומען אן ענערגישע אויספארשונג, וועלכע האט געבראכט דעם ארעסט פון א ריה פערדעכטיגע פער-זאנען. דער פערהער האט געדויערט א לענגערע צייט. סוף 1926 איז די אויספאר-שונג פערענדיגט געווארען. אויף היינטיגע ראנגערשטאג איז בעשטימט געווארען דער פראצעס אין חוי-גען קרייז-געריכט.

אויף דער בעשולדיגונגס-באנק זיצען 4 פער-זאן: די ברידער שלמה און משה יאקובאוויטש, לייבעל בוים, דרעסלער און זעליג שאהף.

ווי מיר דערוויסען זיך, האבען אלע אנגעקלאגטע זיך נישט מודה געווען און אויסגעזאגט די רציחה אבער סלאמקי'ן. זיי ווערען אנגעקלאגט לויט די ארטיקלען 51 און 453 פון שטראף-קאדעקס. זיי דראהט א שטראף פון 4 ביז 12 יאהר. זיי וועלען פערטיידיגען 8 אדוואקאטען.

מצד דער פרוי פון ערמארדעטען טרעט ארויס אדוו. יאשינסקי.

ס"ה ווערען ארויסגערופען ביז 30 עדות, דערונטער אויך פאליציי-בעאמטע.

פראוויזארישע פעראיין פון יודישע האנדעלס-אנגעשטעלטע און פריוואט-בעאמטע.

לויט דער איניציאטיוו פון סמים-רעפוי-מאט צ. העלער איז געשאפען געווארען אין ליטמאנשטאדט א פאכמענישער פער-אייין פון יודישע האנדעלס - אנגעשטעלטע און פריוואט-בעאמטע. ס'איז שוין געשאפען געווארען איינצעלע אבטיילונגען אין פוילען, ווי ס'איז צו זעהן ענטוויקלען זיי זיך זייער גוט. אין לעמבערג, למשל, צעהלט דער פראפעסיאנעלער פער-איין מעהר ווי 1000 מיטגלידער. אויך אין קראקא, ווארשא א. א. וו. זונטאג צוועגנד איז אין זאל פון התאחדות פארגעקומען א בעראטונג פון א גרופע האנדעלס-אנגעשטעלטע וועגען שאפען א אבטיילונג אין לאדז פון דעם פראפעסיאנעלען פעראיין פון יודישע האנדעלס-אנגעשטעלטע און פריוואט-בעאמטע. נאך דעם ווי די פערזאמלטע בעקענען זיך מיט'ן מאטעריאל, איז בעשלאסען גע-ווארען צו ציזוטרעטען צו ארגאניזירען דעם פראפעסיאנעלען פעראיין אין אונ-זער שטאט. צו דעם צוועק איז געוועהלט געווארען א ארגאניזאציאנס - קאמיסיע צו שאפען דעם פעראיין. ס'איז צו האפען אז לאדז וועט די ידיעה ארויסרופען א גרויס צופ-ידענהייט.

פערטיילט 800,000 זלאטים מלוכה-קרעדיט אויף אויסצופערטיגען נייע הייזער.

(מ) דעם פערגאנגענעם שבת איז אונטער פארזיץ פון פרעזידענט צינארסקי פארגעקומען א זיצונג פון בוי-קאמי-טעט.

נאכ'ן בעשטעטיגען דעם פראטאקאל פון דער פריהערדיגער זיצונג, איז גע-לייענט געווארען א בריף פון דער מלוכה-ווירטשאפטליכער באנק וועגען דעם, אז לאדז בעקומט קרעדיט 800.000 זלאטים אויף בוי-צוועקען.

דערנאך האט דער ווינצע-פרעזידענט אינזש. וואיעוואדזקי און המאן וואשקעוויטש אבגעגעבען א בעריכט פון זייערע איינגעש-וועגנע אין ווארשא וועגען אויס-פועל'ן ווייטערדיגע קרעדיטען אויף צו פויען וואוינונגס-הייזער אין לאדז.

פון בעריכט איז צו זעהן, אז די רע-גירונג וועט דערוועל צוליב פינאנציעלע שוועריגקייטען געבען קרעדיטען נאר די, וועלכע האבען שוין אמאל בעקומען א הלוואה אין דער מלוכה-ווירטשאפטליכער באנק און וואס זייערע הייזער האלטען ביים אויסגעפערטיגט ווערען.

דערנאך איז בעשלאסען געווארען צו פערטיילען די 800.000 זלאטים צו:

1) פייקעווסקי ז., סאלעק 11 — 6.500 זל. 2) מלינארטשיק י., ראדווא 8 — 4.800 זל. 3) היידריך ר., ארלא 15 — 4 טויז. זל. 4) גאסטינסקי י., ג. צעגעל-ניאנא 22 — 5 טויז. זל. 5) שעווערסקי סט., פאבריאניצקא 42 — 5 טויזענד זל. 6) גאטהעלף, אל. 1-טער מאי 9—10.600 זל. 7) וולאדארטשיק פ., פאריזקא 11 — 8 טויז. זל. 8) מילער, זשעלענא 63 — 15 8.200 זל. 9) סטאלארסקי ס., פיענקנא 15 — 6.200 זל. 10) ראדוש קאווסקי, נא-פיורקאווסקא — 6.750 זל. 11) יאריש י., יוליוס-גאס 20 — 12 טויז. זל. 12) מאר-קוספעלד וו., וויערושבאווא 13 — 18.750 זל. 13) פאזנאנסקי י. ק., גדאנסקא 12— 38.900 זל. 14) כילער י., מאגיסטראצ-קא 10 — 6 טויז. זל. 15) קריגער ע., גדאנסקא רוג קאפערניקא — 45 טויזענד זל. 16) קארפף פ., פאמארסקא 19 — 15 טויז. זל. 17) יודישע אויפציכט-געזעל-שאפט, פאמארסקא 56 — 20 טויז. זל. 18) קאלין פ., טראמוואיאווא 3 — 31 טויז. זל. 19) אורבאך א., באזארנאוא 7 — 18 טויז. זל. 20) אורבאך, באזארנ-ווא 7 — 15 טויז. זל. 21) יעלען און רודאמין, וואלטשאנסקא 73 — 9 טויז. זל. 22) „שעראמשין", מארישינסקא 65 — 9 טויז. זל. 23) געז. „לאקאטאר", קעניגר 73 — 43 טויז. זל. 24) לעווים און ברושעזשינסקי, פיעטריקאווער 236 — 8 טויז. זל. 25) קוניג, נאפיורקאוו-סקא 119 — 4 טויז. זל. 26) נאוואטשיק, פעטערסבורסקא 48 — 8 טויז. זל. 27) קאאפעראטיוו פון פינאנץ-אמט-אנגעשטעל-טע — 126 טויז. זל. 28) מאגיסטראט אויף צג'ערציהונגס-הויז — 57 טויז. זל. 29) 10 הייזער פאר לעהרער און אנגעשטעל-טע — 236 טויז. זל.

צוזאמען 800 טויזענד זל.

מאגיסטראט ליקווידירט דעם סכסוך מיט די שטאטישע אנגעשטעלטע.

(ע) אין קאבינעט פון ווינצע-פרעזידענט וואיעוואדזקי איז פארגעקומען א קאנ-פערענץ מיט די פארשטעהער פון די שטאטישע אנגעשטעלטע. די אנגעשטעל-טע האבען פארגעלעגט צו רעגולירען א גאנצע ריה פראגען, ווי דעם 8-שעה-דיגען ארבייטס - טאג, גראטיפיקאציע א. אנד.

דער ווינצע-פרעזידענט האט ערקלערט, אז דער מאגיסטראט וועט זיך אויף דער נייהענסטער זיצונג פערנעהמען מיט די אלע פראגען און זיי ענטגילטיג ערלעדי-גען.

א שרפה.

(—) אין הויז פון לודוויק פרוסאק, זשעלאנא 9, איז צוליב א שלעכט-איינ-געהייצטען אויווען אויסגעבראכען א שרפה. די ארויסגערופענע פייערלעשער האבען די שרפה פערלאשען.

ווען „געזערד"-צוזאמענפאהר אין רוסלאנד.

וועגען דער פראגע, קומט פאר פרייטאג דעם 28. יאנואר ח. י. 7 א זייגער אוונט אין זאל פון פילהאר-מאניע, א קא-לעקטיווע פארלעזונג פערבונדען מיט דיס קוסיעס, פון די צוויי בעוואוסטע פועלי-ציוניסטישע פיהרער זרבבל און יוסף רא זען.

די פארלעזונג האט אין די יודישע גע-זעלשאפטליכע קרייזען פיי אונז אין שטאט, א-ויסגערופען א פער-אינטערע-סירונג.

> **4 לעזער פון „לאדזשער טאגעבלאט"**
> **בעקומען אומזיסטע בילעטען אויפ'ן פרעסע-מאסקען-באל.**
>
> די ערשטע 4 לעזער, וואס האבען געבראכט דעם רעטעניש פון „חוזק" פון לעצטען פרייטאג זענען: **אלטשע מאראכא,** נאוואמיעסקא 2; **ליובע סאאור,** זאוואדזקא 39; **איזאק לובלינסקי,** נארוטאוויטשא 29, **יוסף טרייסטמאן,** פאנסקא 1.
>
> זיי דארפען זיך מעלדען אין דער רעדאקציע פון „לאדזשער טאגעבלאט" מארגען, מיטוואך, פון 1—2 מיטאג, אבצונעמען די פריי איינגאנגס-בילעטען אויפ'ן מאסקענבאל.
>
> די נעמען פון די איבריגע טרעפער וועלען פערעפענטליכט ווערען פרייטאג.

פון „נושאי המטה".

נעכטען אוונט איז פארגעקומען די קאנסטיטואירענדע זיצונג פון דער ביי-געוועהלטער פערוואלטונג פון „נושאי המטה".

די מאנדאטען אין דער פערוואלטונג זענען איינגעטיילט געווארען אויף פאל-גענדען אופן: פרעזעס — יוסף לזשאנא-וויטש, ווינצע-פרעזעס — א. מ. זדונסקי, קאסירער הערש אפענבאך, עקאנאם — 5. תנוז.

פון טישלער-מייסטער-פעראיין אין לאדז.

צוליב דעם, וואס די פעה-ונג פון יו-בילעאום אין האנדווערקער-פערבאנד נעמט נישט ארום די פעה-איינונג פון אלע האנדווערקער אין לאדז, בעשליסט די פערוואלטונג נישט צו נעמען קיין אנ-טייל אין די פעה-ונג.

לעוקאוויטש, שווארץ, ווייסמאן, מ. ראזענבוים, ש. טרענער, י. בארנשטיין, ת. נוטמאן און מ. מאיאק.

וועגען דער גענעראל פערזאמלונג פון בית מחסה לזקנים.

(א בריף אין רעדאקציע).

היינט דינסטאג 4 אזייגער נאכמיטאג ווערט פארקומען צום צווייטען טערמין די גענעראל-פערזאמלונג פון בית מחסה לזקנים און וועט גילטיג זיין ביי יעדער צאהל מיטגלידער.

דער ציעל פון א גענעראל-פערזאמלונג איז, אז ס'זאלען ערשיינען וואס מעהר מיטגלידער, און זיי זאלען זיך אינטערעסירען מיט'ן גאנג און טעטיגקייט פון דער אינסטיטוציע. פאר'ן „בית מחסה לזקנים" מוז זיך דאס פובליקום נאך מעהר אינטערעסירען, ווייל מיר בויען א גרויס הויז אין דער צוזוואוקס פון נייע קאנדידאטען ווערט מיט יעדען טאג גרעסער א גאסט אויף א וואל זעהט אויף א אמאל איז צו'אלט פאלקס-ווערט וואס קען גראד מעגליך זיין אז די, וואס ערשיינען אויף די גענעראל-פערזאמלונג וועלען דערזעהן אזעלכעס, וואס א שטענדיגער מיטארבייטער בעמערקט דאס נישט, דעריבער איז געוואונשען וואס מעהר בעזוכער.

ס'זאל זיך קיינער ניט וואונדערן וואס מיר האבען די גענעראל-פערזאמלונג נישט בעשטימט אויף זונטאג, ווען דאס פובליקום האט מעהר צייט, צוליב א נייער הלוואה וואס מיר וועלען בעקומען, מוז די גענעראל-פערזאמלונג ביישטעהן באטאר ראטמאן וועלכער קען נאר קומען אין א וואכענטאג.

ב. א. גליקסמאן.

91 טויזענד 485 וועקסלען זענען פראטעסטירט געווארען אין יאהר 1926.

(מ) לויט דער ארגאנגעפיהרטער רע-גיסטראציע פון סטאטיסטישען אמט ביים מאגיסטראט, געשטיצט אויף בעריכ-טען, וואס עס האט דער האלטען דער פרע-זעס פון לאדזשער קרייז-געריכט פון די רעיענטען, איז אין פערגאנגענעם יאהר אין לאדז רעגיסטרירט געווארען פאלגענ-דע צאהל וועקסלען:

יאנואר	11,913	וועקסלען	אויף	8,326 059 זל.
פעברואר	9,103	„	„	2,252,487 „
מערץ	8,517	„	„	1,774.428 „
אפריל	7,372	„	„	1,904,144 „
מאי	8,136	„	„	2,074 587 „
יוני	6,'05	„	„	1,430.678 „
יולי	5,634	„	„	1,152,647 „
אויגוסט	6.422	„	„	1,295,731 „
סעפטעמבער	5,842	„	„	1,173,699 „
נאוועמבער	6,8'2	„	„	1,?48.523 „
דעצעמבער	8,?00	„	„	1,452 607 „
צוזאמען	91,485	וועקסלען	אויף	20,978,886 זל.

פון ראנגען איז צו זעהן, אז אין די ערשטע 8 חדשים פון פערגאנגענעם יאהר איז די צאהל פראטעסטירטע וועק-סלען פערהעלטניסמעסיג געווען א קלייני-ע-שפ אין די שפעטערע חדשים האבען זיי זיך פערמעהרט.

3 יאהר טורמע פאר א גנבה.

(—) דעם 9. סעפטעמבער האט א פא-ליציאנט בעמערקט אויף דער קרומקא גאס א מאנספערשוין, וואס האט גע-שלעפט א פאק אויף די פלייצעס. דער-זעהענדיג דעם פאליציאנט, האט יענער געגומען אוועקווארפען דעם פאק און אנ-לויפען. דער פאליציאנט האט איהם נאכ-געיאגט און ארעסטירט. עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז ער הייסט יאן פיאטר קאווסקי, 38 יאהר אלט און די זאכען שטאמען פון א גנבה. נעכטען איז פאר-געקומען זיין פראצעס. ער איז פער-משפט געווארען אויף 3 יאהר טורמע.

אורטייל פון שידס-געריכט

אין קאנפליקט צווישען צאהן-ארצט יעקב ראטענבערג און פרוי בערטא ראבינאוויטש.

אין צוזאמענהאנג מיט דער נאטיץ, וואס האט זיך מיט א צייט צוריק בעוויזען אין אונזער צייטונג, אז דער צאהן-ארצט ה' ראטענבערג האט געלאזט עקס-מיטירען זיינס א טוב-לאקאטאר, אן עלענדע אלמנה האבען מיר בעקומען צו-געשיקט פאלגענדען קאמוניקאט וועגען דעם ענין:

צי די הערען ד"ר שווייצער און לעא ראבינאוויטש, די ארבימער אין דעם ענין צווישען צאהן-ארצט ה' יאקוב ראטענבערג און פרוי בערטא ראבינאוויטש.

צוליב דעם, וואס איהר, ג. הער-ען, זייט אין דער דערמאנטער פראגע נישט געקומען צו א דעפיניטיווער פערשטענדי-גונג, ענטשייד איך, דער אונטערגעשרי-בענער, אלס סופער-ארבימער:

דער פרוי ראבינאוויטש קומט נישט מצר דעם ה' ראטענבערג קיין ענטשעדי-גונג און דאס צוליב פאלגענדע טעמים:

1) ה' ראטענבערג האט פון אנהויב אן פון דעם קאנפליקט זיך בעמיהט דורכ'ן ד"ר שווייצער צו ליקווידירען דעם סכסוך אויף אפרינדליכען וועג, אויף וואס פרוי ראבינאוויטש האט נישט געוואלט מסכים זיין;

2) ה' ראטענבערג, האבענדיג א בע-שטעטיגטע דורכ'ן קרייז-געריכט עקסמי-סיע-אורטייל, און האבענדיג דאס רעכט צו בענוצען דורך א קאמאנ-ניס די פרוי ראבינאוויטש פון דעם צימער, וואס זי האט פערנומען האט ער אבער צוליב הומאניטארע טעמים פון די רעכט נישט גענוצט און פארגעשלאגען דער פרוי רא בינאוויטש 100 דאלאר אין מזומן און א וועקסעל אויף 50 דאלאר, כדי צו געבען איהר די מעגליכקייט אויף אזא אופן צו דינגען אן אנדער-ע וואוינונג, אויף וואס פרוי ראבינאוויטש האט אויך נישט מסכים געווען;

3) אין דער האנדלונג פון ה' ראטענ-בערג קען מען נישט זעהן קיין שלעכטען ווילען און א בעגעהר צו שוקאדי-ען די פרוי ראבינאוויטש, ווייל צו די עקזעקו-ציע-שריט האט איהם געצוואונגען די פרוי ראבינאוויטש נאך, דורך איהר עקשנות'דיגער האלטונג.

גלייכצייטיג רוף איך די פ-וי ראבינא-וויטש ארויסצונעמען די זאכען, וועלכע געפינען זיך אויפ'ן הויף אויף פעטריקאווער 79 אין משך פון 3 טעג פון דער רא-טע, נאכ'ן ערהאלטען די דאזיגע ענט-שיידונג.

דאס נישט צופאסען זיך צו דער אויס-בעדערטמאנטע אויספאדערונג, וועל איך בעטראכטען אלס בפירוש' סימן פון שוי-קאנירען דעם ה' ראטענבערג דורך דער פ-וי ראבינאוויטש.

לאדז, דעם 17 יאנואר 1927.
צים ה' יאקוב ראטענבערג, הז.
די אויבענדערמאנטע דעצוזוניע פון ה' סטרוגנסקי, אלס א פריוואלינג דורך אונז אויסגעוועהלטע סופער-ארבימער, טיילען מיר דעם ג. ה' מיט, און לענען פאר אויסצופיה-ען און זיין פון איהר ברוף פון 10 ה. ה.

(—) ד"ר שווייצער,
(—) ל. ראבינאוויטש.
לאדז, ד. 19 יאנואר 1927.

פון דעם אויבענדערמאנטען אורטייל איז צו זעהן, אז דער גאנצער ענין שטעלט זיך פאר און א גאנץ אנדער ליכט ווי עס איז געווען אנגעגעבען אין יענער נאטיץ.

—o—

פון גימנאזיום „יבנה".

ווי מיר דערוויסען זיך, ארדענט אין די אויבענדע-מאנטע גימנאזיע, שבת דעם 5"ו שבט תרפ"ז (29 יאנואר) 8.30 אין אוונט א טרויער-אקאדעמיע צום אַ דענקען פון פערשטא-בענעם גרויסען מנהיג אחד-העם.

וועגען דער גרויסער צאהל פראטעסטען פון דער פראווינץ.

(§) אין דער פערגאנגענער וואך זענען די היגע סוחרישע קרייזען בעאונרוהיגט געווארען פון דער גרויסער צאהל פראטעסטען, וואס איז צוגעקומען פון דער פראווינץ.

פון מאסגעבענדע קוועלען דערוויסען מיר זיך, אז די בעאונרוהיגונג איז גרונד-לאז. די ערשיינונג פון דער גרויסער צאהל פראטעסטען איז א פאראיבער-גע-העדנע. די סוחרים דארפען איצט אויס-קויפען פאטענטען און דעריבער קענען זיי נישט צאהלען די וועקסלען צום טער-מין.

וואס ווערט היינט געשפילט

אין די טעאטערן און קינאס?

שטאטיש-טעאטער: — „מענטש-נאס באלבעק אי יענא מאנוש".
פילהארמאני: — „קארנאוואל ווארשאוויע".
סקאלא: „די צירק-פרינצעסין".
אימפעריאל: — „פלאמענדע הערצער".
לונא: — „די נאהענטע מענשען".
רעדיטא: — „וויען, די שטאט פון מיינע חלומות".
גראנד-קינא: — „די שטימע פון מינארעט".
אפאלא: — „דער צירק-שמשון".
אדעאן און קארסא: — „מאציסטע אין דער לייבען-שטייג".

א טראגישע געשיכטע מיט א אונטערגעגאנגענער שיף.

די אנגע׳שיכור׳טע מאטראזען, צוליב וועמענס שולד די שיף איז אונטערגעגאנגען שטעהען איצט פאר׳ן לאנדאנער געריכט

פאר׳ן „לאנדאנער געריכטס-טריבונאל ווערט אין די נאהענטסטע טעג שטעהן דער קאפיטאן פון דער שיף „בורוטו“, וויליאם יאנעס, וואס ווערט בעשולדיגט אין פערנאכלעסיגען זיינע דינסט-פליכטען.

דער ראזיגער פראצעס האט א גאנץ טראגישע געשיכטע. מיט א קורצער צייט צוריק איז געשעהן א קאטאסטראפע מיט׳ן זעגעל-שיף „אויגעני שניידער“, ביי וועלכע ס׳האבען אנגעטרויערן ס׳לעבען דער קאמענדאנט פון שיף, אלע אפיצירען, וואס האבען זיך געפינען אויפ׳ן דעק פון שיף, ווי אויך 12 מאטראזען. די דאזיגע קאטאסטראפע איז פעראורזאכט געווארען דורך דער פערנאכלעסיגונג פון קאפיטאן יאנעס.

דאס זעגעל-שיף „אויגעני שניידער“ האט זיך אין דער ווינטער-נאכט געפינען אויפ׳ן וועג פון פראנקרייך קיין ענגלאנד. דאס דאזיגע שיף האט זיך געפינען אונטער דער קאמאנדא פון דעם 29-יעהריגען קאפיטאן גאווי, וואס איז נישט קוקענדיג אויף זיינע יונגע יאהרען שוין געווען א געניטער מאטראז.

דער ים איז געווען פולקאם רוהיג. די אפיצירען און די גאנצע מאנשאפט האבען זיך זעהר גוט געפיהלט, קיינער האט נישט געטראכט, אז ס׳זאל קומען צו א אומגליק, בעזונדערס, דערפאר, וואס די שיף האט זיך געפינען אין בעסטען מצב.

אויף דער דעק איז איינגעארדנעט געווארען א בעשיידענע ווינטער-פייערונג, און נאך דער געמיינזאמער פייערונג, האבען די מאטראזען איבערגענומען יעדער זיין פאסטען. קאפיטאן גאווי איז אוועק אין זיין קאיוטע און אויף זיין ארט האט ער איבערגעלאזען קאפיטאן ביך, זיין שטעל-פערטרעטער. די נאכט איז געווען א העלע, די שטראהלען פון דער לבנה האבען געזילבערט די כוואליעס פון ים.

ארום האלבער נאכט האט דער מאט-ראז קארי בעמערקט אין דער ווייט א גרויסע שיף, וועמענס לאמטערן האבען געפינקעלט אין דער פינסטערניש פון דער נאכט. דאס שיף האט אויסגעוויזען פאמעליך זיך צו דערנעהנטערן, אבער דאס האט קיינעם נישט בעאורוהיגט.

לויט דעם אינטערנאציאנאלען מאטראזען-רעכט, דארפען די זעגעל-שיפען ביים דערנעהנטערן זיך פון א דאמפ-שיף רע-גולירען זייער וועג, נישט אכטענדיג אויף דער דאמפ-שיף. דאגעגען מוזען אין אזא פאל די דאמפ-שיפען אכטונג געבען אויסצומיידען די זעגעל-שיפען.

דאס זעגעל-שיף מיט זיין מאנשאפט, וואס איז בעשטאנען פון 24 מאן, איז רוהיג ווייטער געשוואומען, נישט טראכ-טענדיג, אז דאס גרויסע דאמפ-שיף זאל נישט בעמערקען די פראנצויזישע זעגעל-שיף, בעזונדער, מחמת די נאכט איז געווען א העלע, א פולע איז געשטאנען אויפ׳ן הימעל.

עס איז פערביי קוים 20 מינוט. דא האט דער אפיציר ביך בעמערקט, אז דאס דאמפ-שיף געהט דירעקט אין דער ריכטונג צו דער זעגעל-שיף. די עלעק-טרישע לאמפען פון דאמף-שיף „בורוטו“ האבען זיך מינוטענווייז דערנעהנטערט. מען האט אנגעהויבען צו סיגנאליזירען און קלינגען מיט די אלארם-גלאקען פון דער זעגעל-שיף, כדי אויפמערקזאם צו מאכען אויף דער סכנה דעם ענגלישען דאמפער.

אלע מאטראזען אויפ׳ן דעק האבען אנגעהויבען שרייען מיט אלע כחות. ערשט דאס דאזיגע גערידער האט אויפ-געוועקט דעם קאפיטאן גאווי פון זיין שלאף. ער איז שנעל ארויס פון דער קאיוטע און האט זיך געשטעלט פערענט ביים רודער, צו לענקען מיט דער שיף. עס איז אבער שוין געווען צו שפעט. דער גרויסער ענגלישער דאמפער האט זיך שוין געפינען גאנץ נאהענט און איז מיט פולער קראפט אנגעפאהרען אויף דער זעגעל-שיף.

עס האט זיך דאן דערהערט א קאמאנ-דא: „זאל זיך יעדער ראטעווען ווי ער קען!“ און אין א רעגע שפעטער האט שוין דער שווערער געפאנצערטער דאמף געהאט צעשניטען דאס זעגעל-שיף אויף 2 העלפטען, ווי א שאל פון א ניס און זי דערטרונקען אין לאמאנש-קאנאל.

בלויז 4 מאטראזען איז אין לעצטען מאמענט געלונגען אויף א רעטונגס-שיפל זיך ארויסצוקריגען אויפ׳ן דעק פון דער „בורוטו“ און דארט האבען זיי דערזעהן אזא בילד: די גאנצע ענגלישע מאנשאפט איז געלעגען אויפ׳ן דעק טויט-שכור. דאס זעלבע אויך די אפיצירען פון שיף. אין דעם אפיצירען-זאל אויף דער פאד-לאגע זיינען געלעגען פיל אנגעווארפענע לעדיגע פלאשען פון שאמפאניער. בעת די 4 פראנצויזישע מאטראזען האבען זיך ארייננעקריגען אין דער קאיוטע פון קאפיטאן, איז ער אויך געלעגען שכור און איידער ער האט בעוויזען צו געבען א בעפעהל ארונטערצולאזען רעטונגס-שיפ-לעך, איז דאס זעגעל-שיף שוין געווען אונטערגעגאנגען.

דאס איז געשעהן אין דער ווינטער-נאכט פון יאהר 1926.

מענשען דארפען רעדען מיט די הענד, און נישט מיט׳ן מויל — ערקלערט א יודישער פראפעסאר.

שיקאגא. (יט״א) דער יודישער פראפעסאר סאפיר, פראפ. פון אנטראפאלאגיע אין שיקאגער אוניווערזיטעט האט געמאכט א אינטערעסאנטע ערקלערונג, דאס רעדען דארף מען מיט די הענד. „די צונג, די ליפען און די ציין — האט פראפ. סאפיר געזאגט, זיינען בעשאפען געווארען דעם מענשען בלויז ער זאל קענען קייען זיין שפייז, די ליפען זיינען איהם געגעבען געווארען צום אטעמען. רעדען וואלט אבער יעדער מענש געדארפט נישט מיט׳ן מויל נאר מיט די הענד און פינגער. דאס רעדען מיט׳ן מויל שטאמט דערפון, וואס די ערשטע מענשען זיינען געוועזען צו פיעל פערנומען מיט זייערע הענד, יאגענדיג זיך נאך שפייז און מיט די פינגער עקזעקוטירענדיג פון זייערע שונאים. דערפאר האט די שפראך געפונען פאר זיך א היים אין דעם מויל, נאז און לונגען. מען וואלט אבער געקענט אויסבייטען א שפראך, ערקלערט דער פראפ. סאפיר וואס זאל גערעדט ווערען מיט די הענד און מיט די פינגער“.

פאר יודען און איטאליענער וואלט דער איבערגאנג צו די הענד און פינגער שפראך געווען נישט געווען קיין שווערער האט פראפ. סאפיר צוגעגעבען.

יודישער ארבייטער פיהרער פון אונגארן געשטארבען.

בודאפעשט (יט״א) דער סעק-רעטאר פון די אונגארישע פראפעסיא-נעלע פעראיינען און געוועזענער דעפו-טאט סאמועל יאשאי איז אין עלטער פון 69 יאהר געשטארבען. בשעת דער לויה פון פערשטארבענעם האבען די ארבייטער פון אלע בודאפעשטער פאבריקען, אלס צייכען פון טרויער, איבערגעריסען די ארבייט.

סאמועל יאשאי איז אויך געווען מיט-גליד פון ארבייטס-אמט ביים פעלקער-בונד און גענף.

אין פאריז ווארט מען שוין אויפ׳ן זומער.

(ענדע פון זייט 4).

זיך אליין.

אזוי ווי די וועלט האט זיך א נעהם געטאן צום ספארט, האט זיך פראנקרייך דערמאנט, אז זי האט אן איינגענעם נא-ציאנאלען ספארט, וואס הייסט „פעכטע-ריי“ און וועלכער איז אביסעל אפגע-לאזט געווארען פאר דער לעצטער צייט.

האט מען זיך גענומען איהם מחיה-מתים צו זיין.

ביז צוהער האט זיך דער ספארט פון פעכטעריי אפגעשפילט אין אינטימע זא-לען צווישען ספארט-ליבהאבער: היינט וויל מען איהם ארויסברענגען אין דער ברייטער וועלט, איהם מאניפעסטירען פאר די ברייטע מאסען און פון איהם מאכען א מאסען-ספארט.

דער פעכטעריי-ספארט ווערט דערמו-טיגט דורך אלערליי מיטלען.

וועט דער דאזיגער ווידערגעבורט-פרואוו האבען דערפאלג?

איינס איז זיכער: די פעכט-קונסט וועט דארפען זעהר ענערגיש פעכטען קעגען די אנדערע ספארטען, וואס האבען איצט אויפגעהויבען דעם קאפ. די פראנצויזי-שע פעכטער-קונסט איז אליין א מיטעל און א ציעל. דורך פעכטעריי צו קומען רעגעסאנס פון דער אלטער פראנצויזי-שער פעכטעריי...

* * *

א רייזע איבער דער וועלט אויף א קאטשערע!

א רייזע איבער דער וועלט אויף א מאטאציקעל!

סעקסע און אנדריע זענען זיך צוויי פראנצויזען, וואס האבען נאך ליב זייע-רע מאטאציקלען. זיי קענען אפילו בע-ווייזען אויף זיי מופתים וועלען מאכען א רייזע איבער דער וועלט. זיי פערנע-מען זיך גרויס: גאנץ אייראפא, גאנץ אזיע און צפון אמעריקא.

געזעגענען זיך.

זייער רייזע האט זיך איינגעגעבען.

געקומען בשלום מיט זייער קאטשערע!

רייטען זיי אריין ווי די העלדען און בעגייסטערען פאריז. זייערע מעכאנישע רייט-פערד זענען בעצירט מיט בלו-מען. זיי אליין אטעמען מיט פרייד. מיט שמחה. אויסגעפיהרט וואס מ׳האט גע-וואלט. ניט זיך דעם מענשען איין אויס-צופיהרען זיין בעשלוס, — און נאך אזא שווערען בעשלוס, — קריגט ער מעהר צוטרוי צו זיך אליין... ווערט פעסטער, שטאלצער, גרעסער. א מענש, וואס פיהרט קיינמאל ניט אויס קיין בעשלוס, פאלט אין זיינע אייגענע אויגען.

די צוויי מוטיגע ספארטסלייט האבען זיך געלאזט מאכען א באנקעט צו זייער אנקומען אין פאריז און זיי קלערען שוין פון א צווייטער, נישט-קלענערע רייזע.

אנגעקומען קיין פאריז, דורכגעפאה-רען די ברייטע, שעהנע עליזעאום-פעל-דער, ציהען זיך צו דער „טריומף-ארקע“ ווי א גלאטער ריהמען, אראפגע-שפרונגען, לייכט און גראציע, פון זיי-ערע מאשינען, פון זייער מעכאניש פער-דעל און מיט גרויס ליבע אנגעקוקט די שטאהלענע רעדער, וואס זענען אויסגע-לאפען א וועלט...

די וועלט מיינט, אז נאר אויף די פליגלען פון בעא-פראגרעס קען מען אויס זיין א וועלט. האבען די צוויי בע-שיידענע פראנצויזישע ספארטס-לייט, סעקי-ציע און אנדערע בעוויזען, אז אויף די אפגעלעבטע מאטאציקלען קען מען אויך חייזען אזא קונץ!

לעזט אבאנירט — דאס — „לאדזשער טאגעבלאט.“

לעטשניצע

פוי דאקטוירים-ספעציאליסטען און צאהן-ערצטליכער קאבינעט

17 זגערזשער 17, טעל. 16-33.

ד״ר ראקאווסקי	נאז-, האלז, אויערען-קר.	פון 9—11 2-3, 6-7
ד״ר יוסטמאן	נערוועז-קראנקהייטען	פון 12—1 6—7
ד״ר רוזשאנער	הויט און גע-שלעכטס-קר.	11—11 1—2
ד״ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	10—12 3—4
ד״ר פאפיערני	פרויען- און געבורטס-הילף	12—1 5—6
ד״ר גאלדשטיין-פאלאק	אויגען-קראנקהייטען	12—1 7—8
ד״ר קאנטאר	כירורגישע קראנקהייטען	3—4
ד״ר וויינבערג	אינערע, ספעצ. הערץ, לונגען	11—12 4—6
ד״ר סטופעל	רענטגען	10—12 3—6
צאהן-ארצט א. גראדזענטשיק	צאהן- און מויל-קראנק.	3—9
צאהן-ארצט נ. ראזעס		3—9

מינטמליכע העהענזאנע-בעשטראהלונג. פאקען-שטעלען.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט

קווארץ - לאמפ, דיאטערמיע און עלעקטרא-פיזישעס קאבינעט. וויזיטען אין דער שטאט. אפען אויך זונטאג. אלע ארט מעדיצינישע אנאליזען. — קורסען פאר שטאמלער.

אימפונגען געגען שקארלאטינע.

פאדערט איבעראל

נאר פאטענטירטע

פעלד-בעטען

פערזעהן מיט דער פאבריקס-מארקע

Palma-Patent

פאר וועלכע מיר גאראנטירען.

אויך שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל: ניקעל-בעטען, קינדער-בעטען, אטעריקאנקעס, קינדער-וועגעלעך, הויכע קינ-דער-בענקלעך, שאטקאווע און געבעטע מאטראצען.

ביליגסטע פרייזען! • רעעלסטע בעהאנדלונג!

לאדז, פולנאציא 24, טעל. 31-85.

בעקאנטמאכונג.

די בעוואוסטע פירמע **Ch. Łaznik** האט געעפענט א פראנט-

מעבעל-געשעפט

אויף גדאנסקא 44 (דלוגא) טראמוואי 6 און 8.

קויפט פערשידענע מעבעל, דיוואנעס, פעלצען, אנציגער ניי-מאשינען א. ז. וו. צאהלט די העכסטע פרייזען

בעמערקונג: אין געשעפט איז שטענדיג אויף לאגער פערשי-דענע מעבעל אין גוטען צושטאנד פרייזווירדיג צו פערקויפען. (פריוואט-וואוינונג בענעדיקטא 28).

3366

בעקאנטמאכונג!

די בעקאנטע ווארשאווער פירמע א. נ.

J. KRZYPOW

האט געעפענט אין לאדז אוידער בענעדיקטא 16

א מעבעל-לאגער

פערקויפט און קויפט אלע ארט מעבעל, דיוואנען, ניי-מאשינען און גארדעראבע, פעלצען. כ׳קויף פיאנאס, אנטיקען. איך צאהל די העכסטע פרייזען! ביטע זיך צו איבערצייגען!

וויענער דייטשע אפערעטע אין סקאלא דירעקציע צעמען.

היינט דינסטאג, ד. 25. יאנואר

די צירק פרינצעסין

אפערעטע אין 3 אקטען.

Dr. Ludwik Falk

צוריקגעקעהרט

נאזראט 7, טעל. 28-07

הויט און געשלעכטס-קראנקהייטען

נעמט אן פון 10—12 פון 5—7.

5619

Dr. med. **M. GLAZER**

ul. ZIELONA 6 טעל. 45-49

הויט און ווענערישע קראנקהייטען.

נעמט אן פון 8—9.30 12—2 און 7—8 אוו.

לעזט — דאס — „לאדזער טאגעבלאט“.

וויכטיג פאר דאמען!!!

מאכט איך די עלעגאנטסטע דאמען-היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די פלטפסטע היטע איבער-ארבייטע איך אויף בענצליך נו. געדענקט די אדרעס: 23 זאוואדזקי 23

נאר פאר 2.50 זל.

אין הויף, 2-טען איינגאנג, לינקס פארטער.

ווערען געמאכט זיידענע, פילץ מיט זיידע אויף פילץ-היטען אין אלע פארבען אין פיינסטער אויספיהרונג „TOBA“

בעמ. נאר פאר 7 זל.

עד מתי עצל תשכב?

ווי לאנג וועסטו ווארטען מיט דיינע יעצטיגע און פאר מלחמה וועקסלען

מתי תקום משנתיך?

ווען וועט איהר קומען אין ביורא

פיעטריקאווער 17

2-טן הויף פארטער דורכגאנג זאכאדניא 53 וואו מען ערלעדיגט אלערליי ביזנעס

לויט׳ן אויסטאוו, קלאזולעס זאבעז-פיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, אפאזיציעס, אד-יודיקאציעס, רעקורסען — וועגען האנ-צעסיעס, פעסיזר אין קאמיסאר.-זשאנדו, ביטעס אין אלע פאליציי-ביצירקען, שות-פות-אקטען, סטאטוטען, אקטען אינטערציזיעס, אקטען דארא-וויזנעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

שנעל, רעעל און ביליג!

מיט אכטונג י. מאנעלא רעכטסקאנסולענט פיעטריקאווער 17, זאכאדניא 52.

יעדער איינציגער האט זיך איבערצייגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, ניי-מאשינען, גארדעראבען א.ז.וו. צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן נארוטאוויטש 19 (רזיעלנא)

אין מעבעל-געוועלב (פריוו.-וואוינ.) שענקעוויטש 29 ביי מיר איז שטענדיג פערש. גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

פאר 3 זל. א וואך

ווערט געלערנט מיט קינדער, וואס לערנען אין פאלקס-שולען, חומש, נ״ך, תלמוד, יהדות, היסטאריע, רעדען און שרייבען העברעאיש, און יודישע בריף זעלבסט-צוזאמענשטעלען, א שטרענג רעליגיעזע ערציהונג.

י. ה. ראזענפעלד, פלאץ-וואלנאשטשי 6 (קווער אפיצינע רעכטס 2-טער שטאק)

בעמ.: דארט ווערען אויך אנגענומען שילערינס פון יעדער עלטער צו לערנען יודיש, העברע-איש, יודישע געשיכטע, תנ״ך און דאוונען.

ערפאלג גאראנטירט!

Dr. med. G. FRIEDSTEIN

אינערליכע קראנקהייטען

(ספעצ. מאגען קישקעס און לעבער-קראנקהייטען) וואוינט איצט

שענקעוויטש-גאס 37, טעל. 47-95.

נעמט אן 6—8 אין אווענט.

270

וויכטיגע אגענטען

אין דער זייף-בראנזשע מיט גוטע רעפערענצען קענען זיך מעלדען קעלבאד-גאס 27, אין זייף-פאבריק פון 7—8 אווענד.

296

אלערז-יונגע

צו גאלד-ארבייט קען זיך מעלדען צו וואזא, נארוטאוויטש (דזיעלנא) 1.

אכטונג צייטונגס-פערקויפערס!

שבת, ד. 29/I פינקט. 6 אוו. קומט פאר אין טפאלדזעלנע פון צייטונגס-פערקויפערס פיעטרי-קאווער 66, די גרינדונגס-פערזאמלונג פון נייעם געגרינדעטען אומפארטייאישען פער-איין, וואס ס׳איז בעשטעטיג געווארען פון מי-ניסטעריום. גלייכצייטיג קומט פאר א פעראייני-גונג פון אלע צייטונגס-פערקויפערס. מ׳בעט אלע צייטונגס-פערקויפערס צו קומען.

מיט אכטונג די גרינדערס.

ארבייט אויף 10 ווארשטאטען

52-צעלינע, קאלירטע, גלאטע און זשאקארד-סחורות אין משך פון 3 חדשים קאן ענגעה-מען א מעכאנישע וועבעריי אין פאבריאניץ.

אנמעלדונגען:

אין פאביאניץ, שוו. ראכא 3/5.

געגעז בעלוינונג!

שבת דעם 22. יאנואר פון 12—3 נאכם. איז פערלוירען געווארען א בראש (האלב לבנה) דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען אבצוגעבען געגען בעלוינונג גדאנסקא 37a וואוינונג 5, טעלעפאן 51-14.

280

Dr. med. H. LEICHTER

קאנסטאנטינער 9, רוג זאכאדניא טעל. 49-66.

צאהן-כירורג

ספעצ. פון כירורגישע קראנקהייטען ווי שמשנ-קעס, גימענס, דושענפלעס, צאהן-פיפעלעס א.ז.וו. נעמט אן פון 1-3 און פון 7-9 אוו. זונטאג 10-12.

Dr. med. S. Kantor

ספעציאליסט פאר הויט- ווענערישע- און האר-קראנקהייטען. רענטגען- און הייל-ליכט-קאבינעט מענער-שוועכע

פיעטריקאווער 144, רוג קאנטנעליצקא טעלעפאן 29-45.

נעמט אן: פון 8—2 און פון 6—8. פאר פרויען א בעזונדער ווארטע-צימער — פון 5—6 נאכם. נעמט אן אין דער לעטשניצע „סאניטאס“ ציגעל-גאס 29 פון 2—4.

אבאנעמענטס-פרייז: פאר א חודש אין פוילען 5 זל., אין פראנקרייך און בעלגיען—20 פראנק, אין אנדערע לענדער—1,25 דאלאר.

אנאנסען-פרייז: פאר א מילימעטער-שורה פאר׳ן טעקסט 16 גראשען, פרייטאג 24 גר., אין טעקסט 40 גר., פרייטאג 60 גר., נאכ׳ן טעקסט 12 גר., פרייטאג 18 גר. פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טייערער. צוויסער דער שטאט—מיט 50% טייערער. פון ד[illegible] נישט ארטפגעגעבען קען רעבען

Redaktor-wydawca: E. Hamburski

Tłocznia E. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 16